

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Економіки та менеджменту
(повна назва факультету)

бухгалтерського обліку та аудиту
(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

магістра

(назва освітнього ступеня)

на тему: Особливості обліку і контролю доходів і витрат суб'єктів державного сектору економіки (на прикладі Тернопільського національного технічного університету імені І. Пулюя)

Виконав: студент VI курсу, групи ПОМ-61
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр і назва спеціальності)

	<hr/>	<u>Казмірчук О.І.</u> (прізвище та ініціали)
Керівник	<hr/>	<u>Співак С.М.</u> (прізвище та ініціали)
Нормоконтроль	<hr/>	<u>Митник У.М.</u> (прізвище та ініціали)
Завідувач кафедри	<hr/>	<u>Співак С.М.</u> (прізвище та ініціали)
Рецензент	<hr/>	<u></u> (прізвище та ініціали)

Тернопіль
2023

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет Економіки та менеджменту
(повна назва факультету)

Кафедра Бухгалтерського обліку та аудиту
(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Співак С.М.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

« » 2023 р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

на здобуття освітнього ступеня _____ магістр
(назва освітнього ступеня)

за спеціальністю _____ 071 «Облік і оподаткування»
(шифр і назва спеціальності)

студенту _____ Казмірчук Олександр Ігорович
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Особливості обліку і контролю доходів і витрат суб'єктів державного сектору економіки (на прикладі Тернопільський національний технічний університет імені І. Пулюя)

Керівник роботи _____ Співак Сергій Михайлович, д.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом ректора від « 29 » вересня 2023 року № 4/7-941

2. Термін подання студентом завершеної роботи 18.12.2023 р.

3. Вихідні дані до роботи Навчальна та наукова література, нормативно-правові та законодавчі документи з питань бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту, статистична інформація, бухгалтерська звітність університету

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

Теоретико-методичні засади обліку доходів і витрат у бюджетних установах

Організація обліку доходів і витрат у ТНТУ імені І. Пулюя

Аналіз доходів і видатків ТНТУ імені І. Пулюя

Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, слайдів)

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Охорона праці	Голда Н.М.		
Безпека в надзвичайних ситуаціях	Клепчик В.М.		

7. Дата видачі завдання 01.10.2023 р.**КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН**

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Погодження плану кваліфікаційної роботи з керівником	до 09.10.2023 р.	
2	Підбір і опрацювання літератури	до 20.10.2023 р.	
3	Підготовка розділу 1 «Теоретико-методичні засади обліку доходів і витрат у бюджетних установах»	до 10.11.2023 р.	
4	Підготовка розділу 2 «Організація обліку доходів і витрат у ТНТУ імені І. Пулюя»	до 20.11.2023 р.	
5	Підготовка розділу 3 «Аналіз доходів і видатків ТНТУ імені І. Пулюя»	до 27.11.2023 р.	
6	Підготовка розділу 4 «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях»	до 08.12.2023 р.	
7	Подання кваліфікаційної роботи для здійснення перевірки на плагіат	до 12.12.2023 р.	
8	Попередній захист роботи	13.12.2023 р.	
9	Подання готової роботи на кафедру	до 18.12.2023 р.	

Студент

(підпис)

Казмірчук О.І.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Співак С.М.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Казмірчук О. І. Особливості обліку і контролю доходів і витрат суб'єктів державного сектору економіки (на прикладі Тернопільський національний технічний університет імені І. Пулюя). – Рукопис.

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування. – Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. – Тернопіль, 2023.

У роботі досліджено теоретичні аспекти організації та методики обліку, аналізу та контролю доходів і видатків державних господарських установ та досліджено практичний досвід організації та методики обліку, аналізу та контролю доходів і витрат державних господарських установ. Інститутів державного сектору економіки та розглянути можливості вдосконалення теоретичних основ та сучасної практики організації та методів обліку, аналізу та контролю фінансово-господарської діяльності Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя.

Розглянуто особливості організації і методики аналітичного та синтетичного обліку доходів та витрат. Проаналізовано систему управлінського обліку в ТНТУ ім. І. Пулюя для оптимізації видатків.

Продемонстровано теоретичні засади аналізу доходів і витрат і аудиту, проведено аналіз доходів і витрат бюджетних установ. Досліджено основні принципи здійснення контрольно-ревізійних заходів в обліку доходів і видатків бюджетних установ.

Ключові слова: облік, аналіз, доходи, витрати, державний сектор економіки, університет.

ЗМІСТ

Вступ	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ І ВИТРАТ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ	6
1.1. Поняття, сутність та класифікація доходів та особливості їх обліку	6
1.2. Сутність, класифікація та завдання обліку витрат бюджетних установ	12
1.3. Організаційно-економічна характеристика ТНТУ ім. І. Пулюя	18
Висновки до розділу 1	20
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ДОХОДІВ І ВИТРАТ У ТНТУ ІМЕНІ І. ПУЛЮЯ	22
2.1. Особливості здійснення аналітичного та синтетичного обліку доходів	22
2.2. Аналітичний та синтетичний облік витрат	28
2.3. Вдосконалення організації обліку доходів і витрат	35
Висновки до розділу 2	40
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ДОХОДІВ І ВИДАТКІВ ТНТУ ІМ. І.ПУЛЮЯ	41
3.1. Аналіз діяльності навчального закладу та кошторисних призначень	41
3.2. Склад та структура видатків ТНТУ ім. І.Пулюя	47
3.3. Аналіз фінансово-господарської діяльності університету	51
Висновки до розділу 3	56
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ	57
4.1. Охорона праці в закладі вищої освіти	57
4.2. Напрацювання заходів щодо зменшення дії вторинних факторів ураження, забезпечення життєдіяльності об'єкта у НС	60
Висновки до розділу 4	63
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67
ДОДАТКИ	76

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасну модель системи бухгалтерського обліку установ загального державного управління розроблено відповідно до програми модернізації, визначеної на законодавчому рівні. Наразі набув чинності новий План рахунків державного сектору та національні стандарти бухгалтерського обліку, які суттєво змінюють усталені методи бухгалтерського обліку для виконання кошторисів доходів і видатків з урахуванням конкретних обставин бюджетних установ та інших господарських операцій. їх діяльності. Економічна класифікація витрат також змінилася: операції поділяються на обмінні та необмінні відповідно до Статистики державних фінансів та Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для державного сектору. Реформування системи обліку доходів і витрат державного сектору України суттєво змінило організацію облікових, аналітичних і контрольних процедур. Розширення обсягу доходів, видатків, активів і пасивів бюджету призвело до розширення обсягу об'єктів обліку та контролю, що потребує вдосконалення відповідних організацій і методів. У зв'язку з цим особливо важливим є забезпечення прозорості та достовірності облікової інформації щодо доходів і видатків установ державного сектору України. Вчені С. Свірко, П. Атамась, Н. Сушко, М. Лучко, Н. Хорунжак, С. Сісюк, Р. Йога розглядали організаційні та перспективні питання реформування бухгалтерського обліку в установах державного сектору. Наявність таких проблем, як величезний дефіцит державного бюджету, зростання зовнішнього боргу, зростання цін на сировинні товари, низький рівень доходів громадян свідчать про те, що економіка України на даному етапі переживає кризу. Для вирішення цієї проблеми необхідно трансформувати механізм функціонування національної адміністративної системи. Одним із найважливіших елементів удосконалення системи державного управління є посилення державного контролю за формуванням і

використанням фінансових ресурсів, що призвело до суттєвих змін у методиці обліку доходів і витрат, що визначає методику обліку доходів і витрати.

Мета і завдання дослідження. Виходячи з актуальності теми роботи, її метою є дослідження особливостей обліку, аналізу та контролю доходів і видатків установ державного сектору з урахуванням конкретних обставин діяльності суб'єкта дослідження. Виходячи з поставлених завдань, в роботі були визначені такі завдання:

- дослідити економічну класифікацію доходів і видатків органів державного сектору;
- дослідження організаційно-економічної характеристики діяльності суб'єктів державного сектору за доходами та витратами;
- оцінити важливість і характеристики бухгалтерського обліку доходів і витрат в управлінні діяльністю органів державного сектору;
- дослідити організаційний стан обліку доходів і витрат в органах державного сектору;
- вивчати та критично оцінювати правові та організаційні засади бухгалтерського обліку діяльності органів державного сектору;
- визначити особливості обліку доходів і витрат для іноземних державних установ.

Об'єктом дослідження є господарська операція з обліку доходів і витрат Тернопільського національного технічного університету.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методологічних положень щодо бухгалтерського обліку, аудиту та аналізу доходів і витрат у ТНТУ І. Пулюя.

Методи дослідження. При виконанні завдань використовуються загальнонаукові методи, такі як індукція, дедукція, аналіз і синтез, порівняння, економічні методи аналізу: балансовий метод, статистичний метод, аналітичний метод, метод розрахункових стандартів тощо. Метод балансування використовується в аналізі економічних операцій і розрахунку та аналізі ефективності грошових ресурсів. За допомогою статистичних

методів виявляються динамічні зміни таких показників, як стан організаційної діяльності, рух і ефективність. У процесі вивчення поточного стану бухгалтерських організацій були вивчені норми та законодавчі акти (закони, державні стандарти, накази та постанови), що регулюють бухгалтерський облік бюджетних установ, норми податкового законодавства та загальнонаукові знання, документи та праці вчених.

Практичне значення результатів, досягнутих у магістерській роботі, полягає в тому, що вона написана на матеріалі навчального закладу та має відповідні висновки та рекомендації, які можуть бути використані на практиці.

Наукова новизна полягає в критичній оцінці існуючої системи обліку доходів і витрат в органах державного сектору, визначенні її сильних і слабких сторін.

Обсяг і структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків і рекомендацій, списку використаних ресурсів та додатків.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ І ВИТРАТ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

1.1. Поняття, сутність та класифікація доходів та особливості їх обліку

Нормативно-правові зміни та здійснення реформувань, які сьогодні відбуваються в економіці України, вимагають новітніх методів ефективного використання державних ресурсів шляхом удосконалення обліку доходів і видатків для дотримання бюджетних меж. Зважаючи на те, що бюджетні установи своєю діяльністю забезпечують задоволення соціальних, культурних, наукових та інших потреб громадян країни, передбачених Конституцією України, сьогодні виникає потреба в застосуванні новітніх методів удосконалення механізми управління бюджетними коштами з метою їх найбільш ефективного використання для здійснення різноманітних видатків, наприклад, надання послуг населенню та утримання таких установ. Збалансованість доходів і витрат у необхідних обсягах установи досягається шляхом ведення бухгалтерського обліку, зокрема шляхом суцільного обліку, системи збору та реєстрації інформації в грошовій формі про майно, зобов'язання та зміни установи. Поняття впорядкованості господарських операцій. і його подальше узагальнення. Враховуючи, що всі бюджетні установи фінансуються з державного або місцевого бюджету і не мають власних надходжень, їх головною особливістю є облік різних їх складових, особливо доходів і видатків. Питаннями обліку доходів суб'єктів державного сектору економіки займалися багато вітчизняних науковців, зокрема Свірко В. зазначив, що доходом бюджетної організації чи установи вважається дохід коштів, отриманих установою за рахунок державного бюджету, який є далі використовується для завершення оцінки [51]. Левицька С. О. у своїй роботі визначила, що доходи установи – це асигнування, отримані з державного або місцевого бюджету, які формуються установою [24].

Розглянемо поняття доходів в бюджетних установах відповідно до різних науковців в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1.

Основні визначення сутності «доходів» у суб'єктів державного сектору

№	Автор	Визначення
1.	Левицька С.О. [19]	Доходи - отримані з державного та місцевого бюджетів та генеровані бюджетними організаціями асигнування.
2.	Свірко С. В. [41]	Доходи - надходження грошових коштів, отримуваних установами за рахунок державних коштів, для виконання кошторису доходів і видатків.
3.	Лемішовський В.І. [20]	Доходи - діяльність цих установ фінансується за рахунок коштів державного та/або місцевих бюджетів, які надаються їм безповоротно.
4	МСБОДС 9 «Дохід від операцій обміну» [26]	Доходи - валове надходження економічних вигід або потенціалу корисності протягом звітного періоду, коли чисті активи/власний капітал зростають у результаті цього надходження, а не в результаті внесків власників
5	НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності» [27]	Доходи – збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власника).

На основі опрацювання обліково-економічних джерел з обліку у бюджетних установах, думок вчених за даним питанням, можна зробити висновок, що економічна сутність поняття «доходи бюджетних установ» полягає у надходженні грошових коштів до капіталу установи в результаті здійснення нею основної діяльності, а також діяльності з надання послуг на платній основі. Це дозволяє враховувати надходження загального фонду та підкреслює джерела формування спеціального фонду. Це зумовлено тим, що доходи є основним джерелом діяльності бюджетних установ. У нормативно-правових актах поняття «дохід» визначається у двох напрямках на основі національних нормативних актів та міжнародних стандартів. Як бачимо, є певні невідповідності між національними та міжнародними стандартами.

Детально аналізуючи конкретне визначення, можна сказати, що метод визначення доходу суб'єкта господарювання в загальному розумінні та доходу установи згідно з визначеннями національного та міжнародного законодавства є фактично однаковими, тобто доходи стосуються до: економічних інтересів протягом звітного та облікового періоду Зростання проявляється як збільшення доходу та корисності активів або збільшення власного капіталу за рахунок зменшення зобов'язань. Класифікація доходів бюджетних організацій і державних установ досить широка. Доходи класифікуються за різними ознаками. Категорія економічного обліку «дохід» класифікується за основними джерелами, як показано на рисунку 1.1.

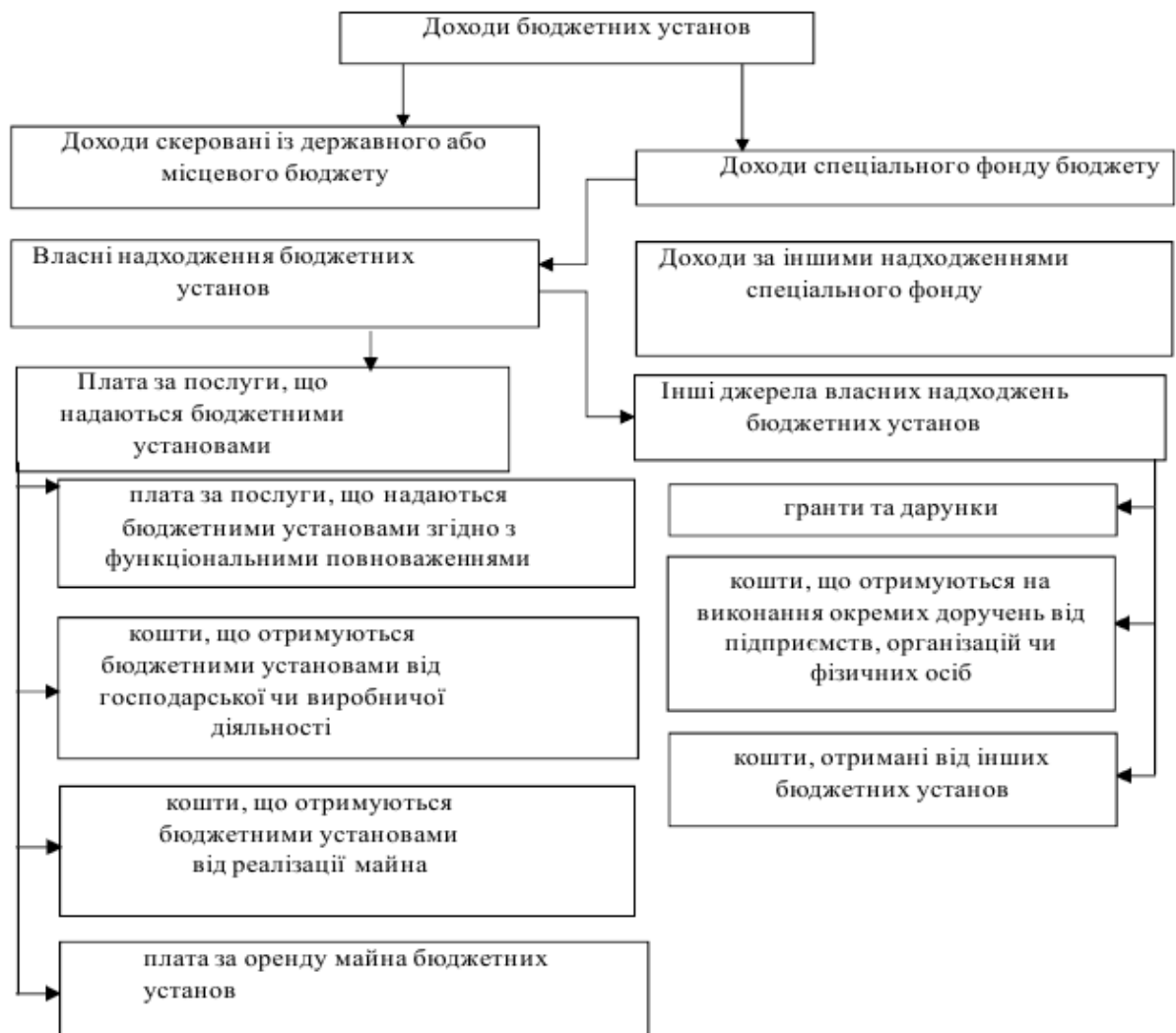

Рис. 1.1. Загальна класифікація доходів у державному секторі, в розрізі джерел надходжень

Крім того, важливо також відзначити, що конкретна класифікація доходів організацій і установ за джерелами надходження є: - Загальний фонд; Спеціальний фонд. Доходи бюджетів усіх рівнів належать до доходів загального фонду. Власні надходження спеціального фонду формуються за рахунок надання платних послуг. Основний напрямок класифікації, визнання та оцінки доходів установ України з 2020 року відображено в НП(Ц)БОДС 124 «Доходи», де зокрема визначено поняття «суб'єкт державного сектору» (СДС) економіки та розкрито сутність доходу за джерелами надходження.

Класифікацію доходів державного сектору від здійснення обмінних чи необмінних операцій показано на рисунку 1.2.

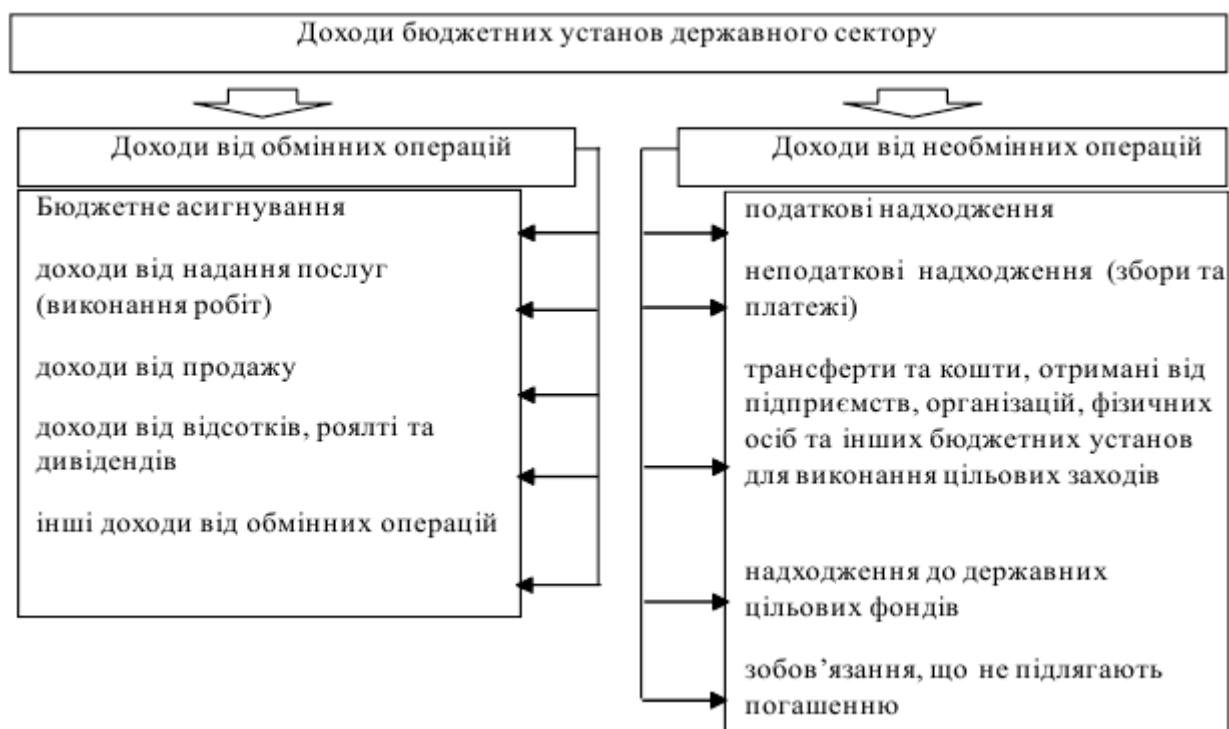

Рис. 1.2. Класифікацію доходів в залежності від здійснення обмінних чи необмінних операцій

Відповідно до процесу реформування бухгалтерського обліку доходів бюджетних установ необхідно виділити зміни в схемі бухгалтерського обліку та згодом відобразити їх у класифікації доходів для наближення її до міжнародних стандартів. Водночас національний стандарт НП(С)БОДС 124 «Дохід» визначає порядок визнання доходу від обмінних та необмінних операцій. Як видно з вищевикладеного, ні вчені, ні законодавці не мають

єдиної методики визначення категорій доходу, а враховують напрямок отримання доходу. Таким чином, Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі № 124 «Дохід» визначає, який дохід є доходом, залежно від джерела доходу та виду доходу, а також визначає процедури перевірки доходу від обмінних та необмінних операцій, як показано на рисунку 1.3.

Рис. 1.3. Визначення оцінки доходів від різних видів операцій

Як видно з цього малюнка, їх економічна класифікація відіграє важливу роль в оцінці доходу, оскільки метод їх оцінки відрізняється залежно від бізнесу, від якого отримано дохід. Отже, враховуючи вищесказане, можна визначити основні завдання обліку доходів установи, як показано на рисунку 1.4.

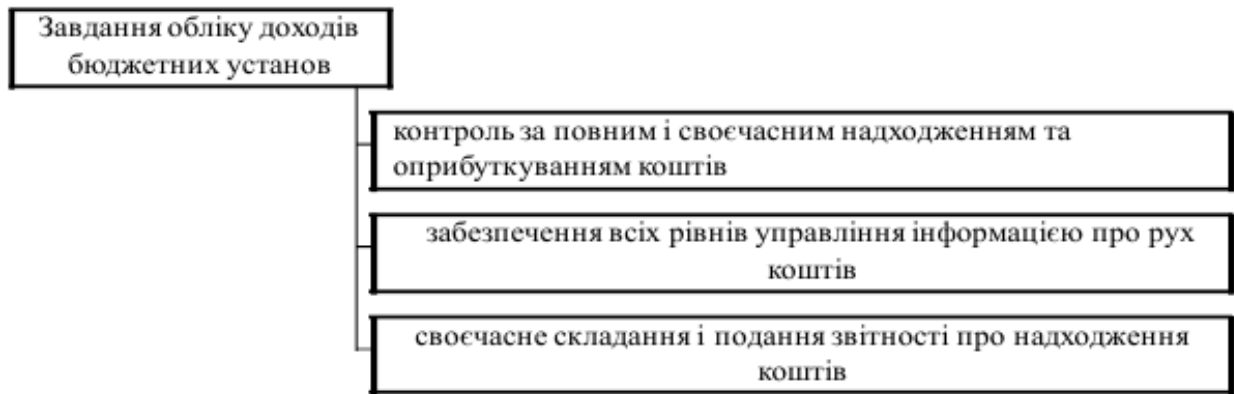

Рис. 1.4. Представлення основних завдань обліку доходів

Визначення правильного організаційного питання обліку доходів для установи визначається досить жорсткими нормативно-правовими вимогами до установи. Як видно, порядок обліку доходів агентств чітко врегульований на законодавчому рівні та впливає на бухгалтерський процес бюджетних установ через впровадження нормативно-правових актів. Вони регламентують усі етапи організації бухгалтерського обліку, включаючи розробку або зміну кошторисів бюджетної установи, проведення інвентаризаційних заходів, облік і складання фінансової, бюджетної та іншої звітності бюджетної організації чи установи. Організація бухгалтерського обліку та процедури контролю доходів суб'єктів державного сектору регулюються законодавчими актами на багатьох різних рівнях, як показано на рисунку 1.5.

Методи класифікації доходу включають його поділ на: дохід спеціального фонду та дохід загального фонду, дохід від операцій з іноземною валютою та дохід від операцій, не пов'язаних з іноземною валютою. Класифікація, оцінка та визнання доходів регулюються державою за допомогою нормативно-правових актів, які безпосередньо впливають на організацію інституційного обліку доходів.

Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні
Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ»
<p>Накази Міністерства фінансів України НП(С)БОДС 124 «Доходи»</p> <p>«Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі»;</p> <p>«Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами»;</p> <p>«Про затвердження Порядку бухгалтерського обліку окремих активів та зобов'язань бюджетних установ та внесення змін до деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку бюджетних установ»;</p> <p>«Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку»;</p> <p>«Про затвердження типових форм меморіальних ордерів, інших облікових реєстрів суб'єктів державного сектору та порядку їх складання»;</p> <p>«Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань»;</p> <p>«Про затвердження форм карток і книг аналітичного обліку суб'єктів державного сектору та порядку їх складання»;</p> <p>«Про затвердження Порядку заповнення форм фінансової звітності в державному секторі та Змін до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності»»;</p> <p>«Про затвердження Порядку складання фінансової, бюджетної та іншої звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів»;</p>

Рис. 1.5. Структура нормативно-правового забезпечення обліку в бюджетній сфері

Отже, з викладеного вище, робимо висновок, що визначення доходів установи чи організації відбувається за загальним принципом визначення доходів суб'єкта приватного сектору та передбачає збільшення економічних вигід упродовж звітного періоду у вигляді надходження або зростання корисності його активів або зменшення зобов'язань, у наслідок чого відбувається зростання власного капіталу, за винятком його збільшення за рахунок внесків учасників.

1.2. Сутність, класифікація та завдання обліку витрат бюджетних установ

В сучасних складних умовах повномасштабного вторгнення росії в Україну та значного дефіциту бюджетних коштів одним із пріоритетних

напрямків бухгалтерського обліку у бюджетних установах є облік витрат та їх оптимізація для даної установи.

Так, згідно з НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності» витрати визначаються як зменшення економічних вигід при вибутті активів або зростанням вартості зобов'язань, що у подальшому призводить до зниження вартості власного капіталу (зазначене твердження не застосовується до зниження вартості капіталу при його вилученні або розподілі самим власником) [29].

Поряд з цим, існує поняття видатків бюджетних установ, що за своєю економічною сутністю відрізняються та не є одним і тим самим. Визначення економічної категорії видатків бюджетних установ, досліджується багатьма вітчизняними вченими, зокрема: Ворона Ю., Юрченко О., Тополенко Н. М. та іншими та відображено у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Визначення поняття видатків бюджетних установ у науковій літературі

№	Автор	Визначення
1.	Ворона Ю. [8]	Видатки бюджетних установ – витрати, здійснені установою на забезпечення виконання своїх функцій та підтверджені відповідно оформленими документами
2.	Юрченко О. [9]	Видатки бюджетних установ – кошти, спрямовані на здійснення програм та заходів, передбачених бюджетом
3.	Тополенко Н. М. [56]	Видатки бюджетних установ – це суми коштів, витрачених бюджетними установами в процесі господарської Діяльності в межах сум, встановлених кошторисом
4.	Лондаренко О. О. [26]	Видатки бюджетних установ – централізовані видатки, оскільки здійснюються за рахунок коштів бюджету (державного або місцевого). Вони є прямими цільовими витратами, що забезпечують її безперебійне функціонування і відображають економічні відносини, що пов'язані з розподілом і перерозподілом частини національного доходу, яка концентрується у бюджеті

Враховуючи наведені визначення, можна сказати, що поняття «витрати» відноситься до операцій, які фінансуються за рахунок бюджету, а «видатки»

носять характер господарських операцій. Враховуючи конкретну ситуацію бюджетного обліку, бухгалтерські організації формують ряд завдань, які потребують вирішення, починаючи з необхідності достовірного відображення та визначення таких елементів витрати. Завдання обліку витрат бюджетних установ згруповано на рисунку 1.6.

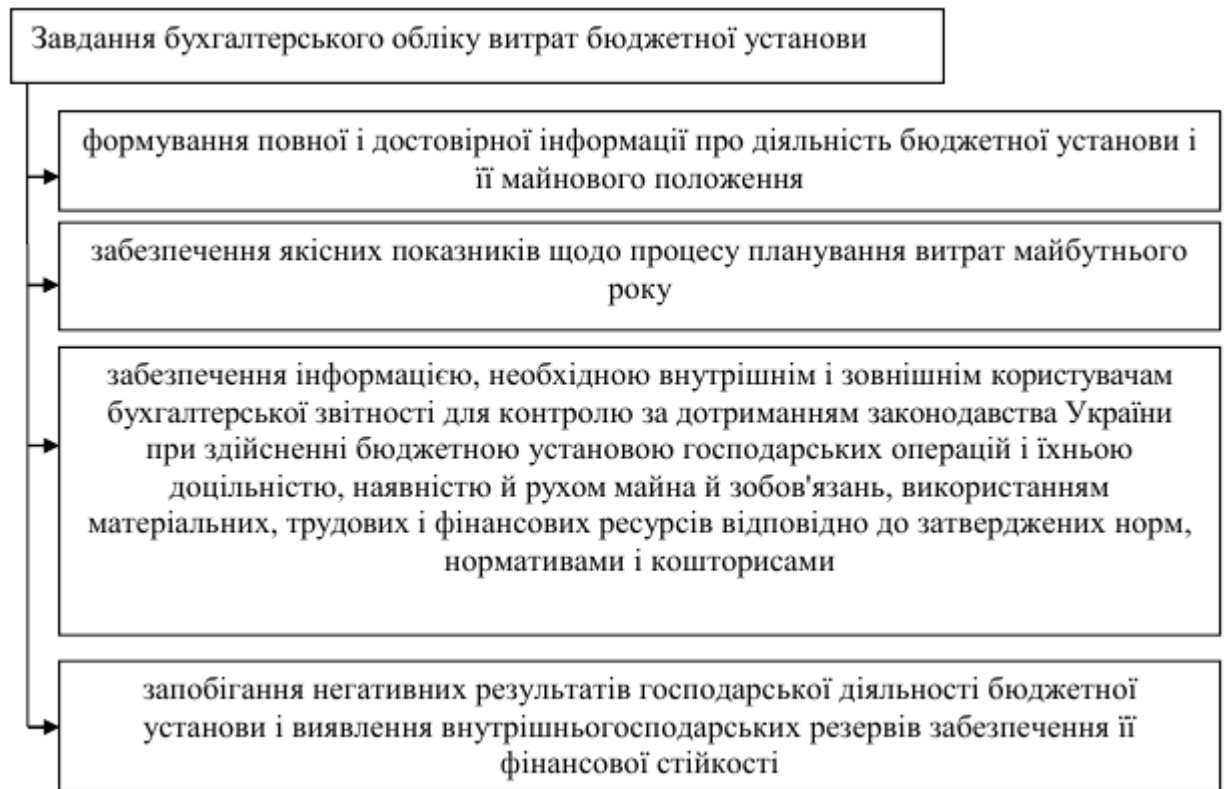

Рис. 1.6. Формування завдань обліку витрат

Дослідження наведених завдань бухгалтерського обліку витрат, можна визначити, що за їх допомогою необхідно своєчасно формувати чітку та достовірну інформацію про напрями бюджетних видатків та стан фінансування бюджетних установ, надаючи користувачам такої інформації можливість приймати управлінські рішення щодо коригування витрат поточного року або планування на наступний рік. У науковій літературі можна знайти велику кількість ознак за якими можна класифікувати за різними напрямками видатки бюджетних установ, зокрема: за джерелом покриття, за рухом бюджетних коштів, за функціональною, галузевою чи економічною ознакою.

Класифікація видатків бюджетних установ в залежності від різних ознак згруповано на рисунку 1.7.

За джерелом формування видатки відомства у складі кошторису поділяються на видатки загального фонду та видатки спеціального фонду.

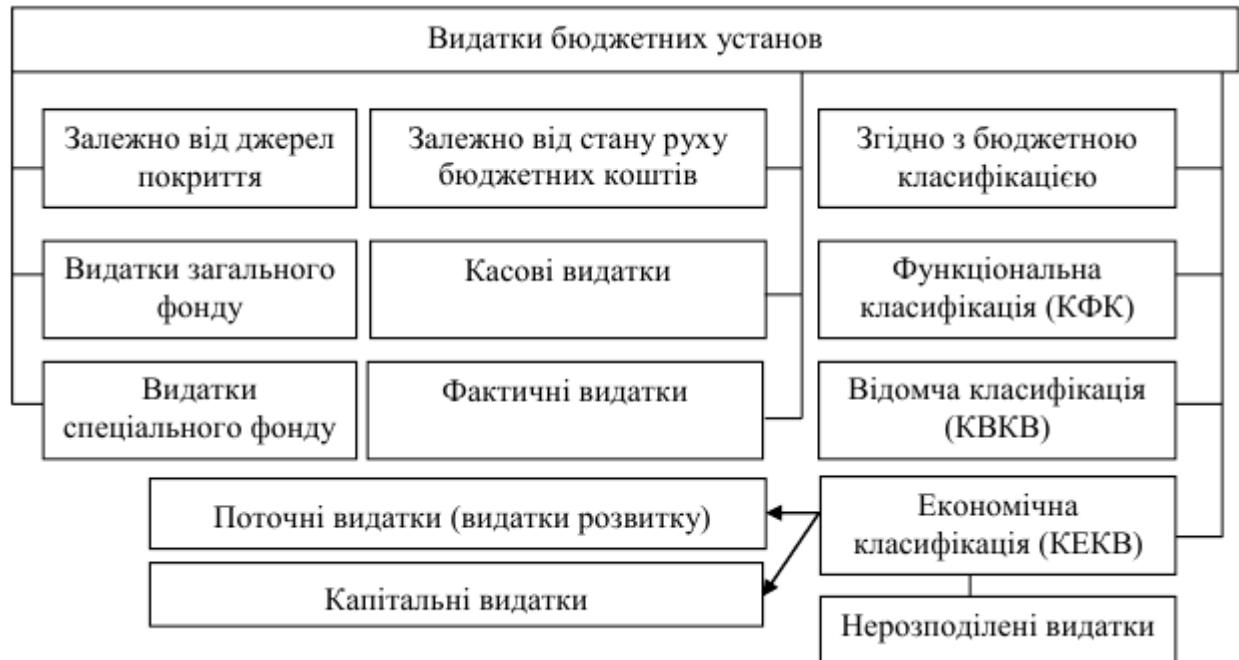

Рис. 1.7. Структура видатків суб'єктів державного сектору

За змінами бюджетних коштів розрізняють готівкову видачу і фактичну видачу. Видача готівки може здійснюватися в готівковій і безготівковій формі. На підставі його касових видань неможливо визначити фактичне використання коштів, оскільки кошти могли бути нараховані, але не виплачені. Фактичні витрати також включають загальну суму коштів, що зберігаються на неоплачених рахунках кредиторів на момент розрахунку заробітної плати. Такі збори надають більш вичерпну інформацію про можливі понесені витрати, ніж готівкові збори. Точний облік витрат дає змогу відстежувати фактичну ефективність загального бюджету витрат вашого агентства, а також відповідність специфікаціям витрат на окремі проекти. Відповідно до НП(С)БОДС 135 «Витрати», як і доходи, витрати класифікуються як витрати за обмінними та необмінними операціями. Види витрат для кожної класифікаційної групи наведено на рисунку 1.8.

Крім того, витрати розподіляються за функціями, відділами та економічною класифікацією. Важливу роль в обліку витрат установи відіграє економічна класифікація установи. Він має функцію чіткого розмежування витрат відповідно до економічних характеристик здійснюваного бізнесу. Конкретна класифікація є досить складною і передбачає поділ видатків бюджетних установ на поточні видатки та капітальні видатки. Інструкція про застосовну економічну класифікацію видатків бюджету, затверджена наказом Мінфіну Україна, 12 березня 2012 р., № 333[25].

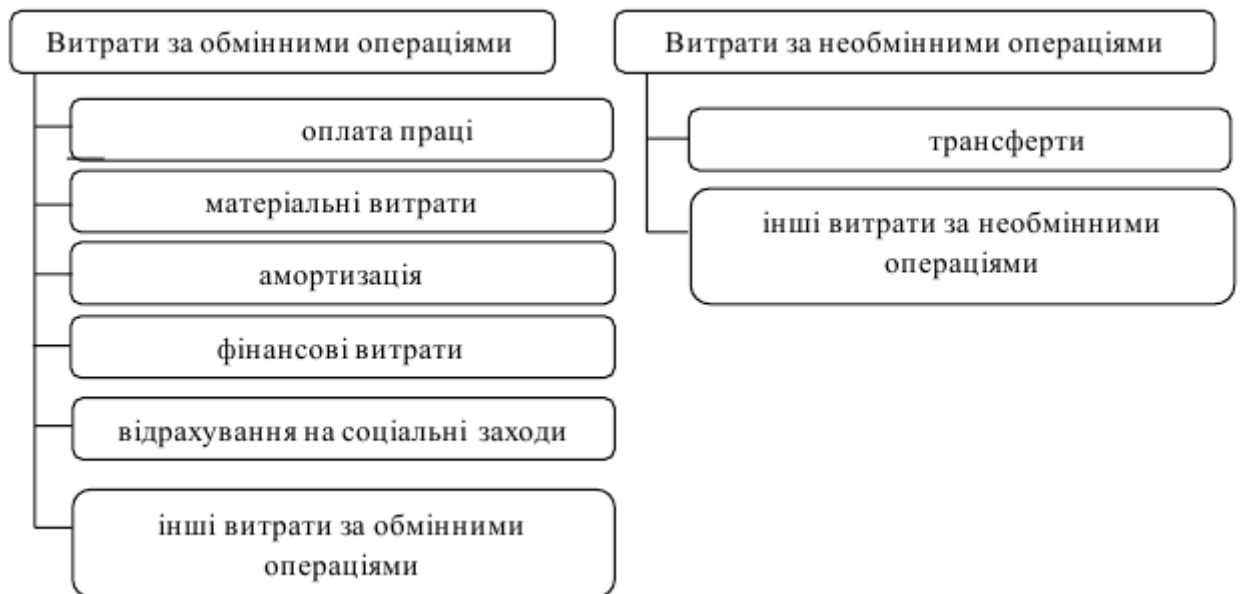

Рис. 1.8. Структура витрат згідно з НП(С)БОДС 135 «Витрати»

Витрати визнаються, коли економічні вигоди зменшуються і оцінку витрат можна достовірно визначити. Витратами визнаються витрати, понесені протягом звітного періоду разом із отриманими доходами. При цьому не можуть бути визнані витратами:

- Оплата за договором комісії або аналогічним договором;
- Передоплата за акції, послуги та проекти;
- Зменшення вартості власного капіталу на основі.

Порядок підтвердження витрат за обмінні та необмінні операції наведено в таблиці 1.3.

Визнання витрат СДС згідно з НП(С)БОДС 135 «Витрати»

Визнання витрат	
за обмінними операціями	за необмінними операціями
Витрати, пов'язані із виконанням СДС своїх повноважень, чи передачею активу, послуг, робіт на виконання передбачених заходів, не пов'язаних із основною діяльністю, таких, що покриваються за рахунок бюджетних асигнувань, визнаються одночасно із зменшенням активу чи збільшенням зобов'язання.	Витрати визнаються одночасно з вибуттям активів, що призводить до зменшення майбутніх економічних вигід та/або потенціалу корисності, пов'язаних з використанням цього активу, за умови, якщо ці витрати можуть бути достовірно оцінені.
Витрати, пов'язані з наданням послуг чи виконанням робіт з метою отримання власних надходжень від плати за надані послуги, визнаються одночасно з отриманням доходу або ж, виходячи з умов договору й ступеня завершеності операції на дату балансу, за умови, якщо може бути достовірно оцінений результат цієї операції.	
Фінансові витрати СДС визнаються витратами звітного періоду, за який вони були нараховані.	
Визнання інших витрат здійснюється у визначеному національними стандартами порядку.	

Як видно, бюджетні установи під час обліку видатків та складання звітності керуються як нормативними документами, які безпосередньо регулюють окремі питання, так і законодавчими актами, які опосередковано впливають на результати їх діяльності.

Отже, інституційні витрати є одним із індикаторів результату діяльності будь якого суб'єкта державного сектору економіки, тому підлягають значному нормативно-правовому контролю. Сьогодні видатки бюджетних установ можна класифікувати за різними напрямками, зокрема: за джерелом покриття, за рухом бюджетних коштів, за функціональною, галузевою чи економічною ознакою.

1.3. Організаційно-економічна характеристика ТНТУ ім. І.Пулюя

ТНТУ імені І.Пулюя – навчальний заклад, який надає послуги з підготовки кадрів для здобуття ступенів вищої технічної та економічної освіти бакалавра, магістра, доктора філософії та доктора наук. Університет є навчальним закладом із самостійним прийняттям рішень та управлінням майном, тому має самостійний баланс, який відображає його майнові активи та пасиви. Враховуючи те, що установа оперує бюджетними коштами та коштами особи, вона відкриває банківські рахунки та рахунки бюджетного фінансування в установах бюджетної сфери. У своїй діяльності ТНТУ використовує відповідні нормативно-правові документи, зокрема: Конституцію України, закони, постанови Кабінету Міністрів України, накази та розпорядження Міністерства фінансів України, Міністерства освіти і науки України, та Державне міністерство фінансів України.

Одним із основних напрямків аналізу є вихідний аналіз майна, який виконується на підставі бухгалтерського балансу. У процесі аналізу визначається склад власності та джерела її формування, порівняння динаміки руху власності за певний період і вивчення причин змін, вивчення структури власності та її впливу на діяльність власності.

Пасиви установи можна проаналізувати за даними балансу за 2021-2022 рр., таблиця. 1.4.

Як видно з наведеного розрахунку, у 2021 році валюта балансу зросла на 27,5%, або на 316 471 гривню. У нашому випадку це було позитивно, оскільки збільшення валюти балансу відбулося за рахунок зменшення поточних зобов'язань на 98,2%, а активних фінансових результатів – на 5,9%.

Ці зміни демонструють ефективне управління навчальним закладом та залучення студентів до навчання та навіть підготовки до майбутніх періодів, якщо це доречно. Інвестиційний капітал збільшився на 7 %, тобто на 138 899 грн., а також зросли фінансові результати діяльності установи, що призвело до

зменшення бюджетних коштів на 68 346 грн., що в абсолютному вираженні склало 5,9 %.

Таблиця 1.4

Аналіз основних показників діяльності університету за 2021-2022 рр.

Показник	на початок року	на кінець року	Питома вага (%) у загальній величині пасивів		Відхилення (+;-)	
			на початок року	на кінець року	в абсолютних величинах	у питомій вазі
Внесений капітал	1981900	2120799	172,2	144,5	138899	7,0
Фінансовий результат	- 1158288	- 1089942	-100,7	-74,3	68346	-5,9
Інші поточні зобов'язання	327179	5781	28,4	0,4	-321398	-98,2
Доходи майбутніх періодів	0	430624	0,0	29,3	430624	100,0
Валюта балансу	1150791	1467262	100,0	100,0	316471	27,5

Незважаючи на те, що протягом звітного періоду фінансові результати мали тенденцію до покращення, для виправлення ситуації керівництво рекомендувало переглянути навчальний процес та підхід до прибуткового професійного розвитку.

Отже, негативні фінансові результати свідчать про те, що без державного фінансування закладів освіти цей заклад постраждає не лише від негативного процесу невиплати заробітної плати, а й втрати матеріально-технічної бази закладів освіти. Видно, що у 2022 році коефіцієнт показника демонструє позитивну динаміку, особливо щодо розширення навчального колективу та зменшення необґрунтованих витрат. Індекс стабільності розраховується згідно з таблицею. 1.5.

З наведених даних можна зробити висновок, що протягом аналізованого періоду заклад був бюджетним коштом і без використання бюджетних коштів власні надходження від надання послуг не могли гарантувати повноцінний розвиток його діяльності. Індикатор демонструє позитивну тенденцію до зростання.

Таблиця 1.5

Показники, що характеризують фінансову стійкість ТНТУ ім. І.Пулюя

Показники	Рік		
	2020	2021	відхилення
Коефіцієнт автономії	0,82	0,93	0,11
Коефіцієнт обороту власного капіталу	0,34	0,42	0,08
Коефіцієнт загальної заборгованості	0,28	0,004	-0,276
Коефіцієнт реальної власності основних засобів	0,796	0,68	-0,12
Коефіцієнт зростання валюти балансу		1,21	27,5

При цьому важливо відзначити, що показник оборотності коштів продемонстрував позитивну динаміку, підвищившись на 0,08 пункту. Розрахунки показують значне зменшення залучення коштів через зменшення поточних зобов'язань установи, що вказує на покращення її фінансового становища. Аналіз дебіторської частини балансу показує тенденцію до зростання в 3,8 рази з 9631 грн до 28209 грн у 2022 році, що є негативним фактором. Однак, враховуючи невелику кількість, те, що показано, явно не має сенсу для аналітичного дослідження. Аналіз наведених даних показує, що доходи, які агентство отримує з бюджету та власні доходи від надання послуг, забезпечують його роботу на належному рівні. Наразі він справляється зі своїми зобов'язаннями, але керівництву варто звернути увагу на розширення фізично-технічної бази закладу та оновлення основних засобів.

Висновки до розділу 1

У першому розділі кваліфікаційної роботи розглядаються теоретичні основи обліку доходів і видатків бюджетних установ, визначено поняття, економічна сутність, класифікація та об'єкти обліку доходів і витрат вищих навчальних закладів.

Загальна організаційно-економічна характеристика Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя показала, що в ході аналізу складу власності та джерел її формування, порівняння динаміки руху власності за певний період та вивчення причин змін, структури власності та його вплив на майнову діяльність Дослідження. Організація визначена. Аналіз наведених даних показує, що доходи, які агентство отримує з бюджету та власні доходи від надання послуг, забезпечують його роботу на належному рівні. Наразі він справляється зі своїми зобов'язаннями, але керівництву варто звернути увагу на розширення фізично-технічної бази закладу та оновлення основних засобів.

РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ДОХОДІВ І ВИТРАТ В ТНТУ ІМЕНІ І. ПУЛЮЯ

2.1. Особливості здійснення аналітичного та синтетичного обліку доходів

Згідно наказу про облікову політику Тернопільського національного технічного університету імені Пулюя передбачено, що головний бухгалтер ТНТУ здійснює керівництво всією , в штаті якої знаходиться 18 осіб. Для здійснення обліку університет використовує ордерну форму обліку, як і переважаюча більшість бюджетних установ. Починаючи з 2020 року як неприбуткова організація ТНТУ повинен складати та подавати відповідну фінансову звітність до відділу статистики та податкової. Форми звітності, як фінансової, так і бюджетної показано на рисунку 2.1.

Рис. 2.1. Форми звітності, які формуються в ТНТУ

Бухгалтерський облік дохідної складової кошторису, тобто доходів, є дуже важливим для діяльності ТНТУ імені І. Пулюя, оскільки є основоположним для функціонування університету та виконання його призначення як навчального закладу.

Облік доходів відображається на рахунках, визначених планом рахунків бюджетної установи за категорією 7 "Доходи" та у відповідному плані рахунків.

2.1.

Таблиця 2.1

Структура рахунків обліку доходів

Рахунок	Назва субрахунку
70	Доходи за бюджетними асигнуваннями
71	Доходи від реалізації продукції (робіт, послуг)
72	Доходи від продажу активів
73	Фінансові доходи
74	Інші доходи за необмінними операціями
75	Доходи за необмінними операціями розпорядників бюджетних коштів
76	Умовні доходи

При цьому кожен рахунок доходів містить відповідні субрахунки для деталізації їх структури. Основним субрахунком, на якому відображається облік доходів університету – 701, а аналітичний облік здійснюється зокрема за рахунком 7011. Кредит рахунку бухгалтерського обліку 70 визначає надходження до університету бюджетних коштів, а за дебетом відображають їх витрачання.

У таблиці 2.2 наведено приклад відображення цільових надходжень із бюджету та відображення їх бухгалтерських проведеннях.

Таблиця 2.2

Бухгалтерські проведення операцій обліку надходження бюджетних коштів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція субрахунків		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1.	Отримано бюджетні асигнування	2313	7011	32933,66
2.	Вилучено з доходу асигнування у сумі поточних витрат, включених до первісної вартості об'єкта основних засобів	7011	5411	1325,78
3.	Закрито рахунок доходів	7011	5511	31607,88

При цьому відображення таких надходжень, а також витрачання коштів, з рахунку 70 наведено на рис. 2.1.

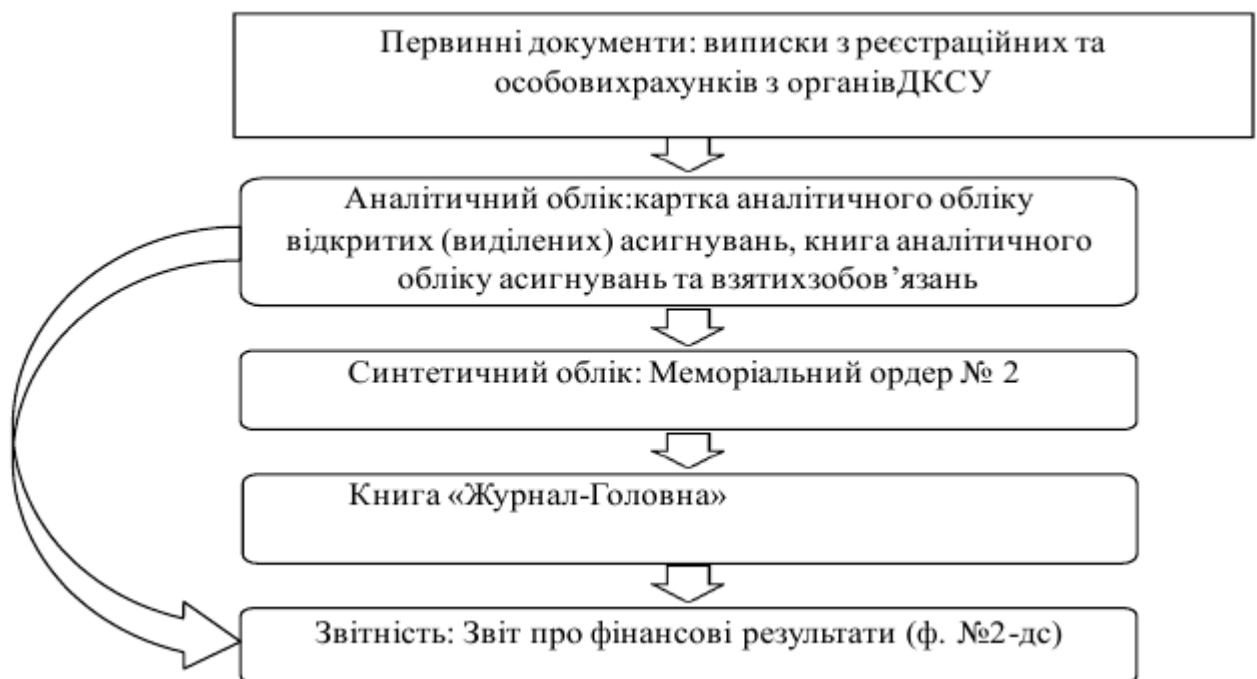

Рис. 2.1. Процес організації обліку бюджетних коштів

Облікові дані субрахунків аналізу зберігаються за кодом економічної класифікації в бюджетному році. Усі бухгалтерські операції здійснюються на підставі первинних документів, наданих бухгалтерією або створених спілкою. Підсумок надходжень бюджетних коштів міститься в Підсумковому розпорядженні за типовою формою № 2.

Для розрахунку власних доходів використовується рахунок 71 та відповідні йому субрахунки. Враховуючи те, що рахунок пасивний, кредитова

сторона рахунку представляє надходження таких коштів, а дебетова частина представляє їх витрати.

У таблиці 2.3. наведено облікові операції щодо власних надходжень та отриманих надходжень, окрім бюджетних коштів.

Основними документами є угоди, листи здачі проекту або послуги, листи про прийом матеріалів, рахунки-фактури, банківські виписки або реєстраційні рахунки фінансових послуг тощо.

Таблиця 2.3

Бухгалтерські проведення операцій обліку доходів
від надання платних послуг та робіт університетом
Бухгалтерські проведення операцій обліку доходів
від надання платних послуг та робіт університетом

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція субрахунків		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1.	Оприбутковано МШП, отримані після розбирання нефінансових активів	2211	7111	349,5
		2117	2211	
		1812	2117	
2.	Оприбутковано хлібобулочні вироби	1511	7111	1083,15
3.	Оприбуткована жива вага тварин	1714	7111	238,65
4.	Винною особою відшкодовано вартість виявлених у результаті інвентаризації збитків	2115	7111	10,5
5.	Оприбутковано основні засоби, отримані від розбирання не фінансових активів, які залишені для потреб установи	10	7112	13688,94
		7112	5111	
6.	Вилучено з доходу асигнування в сумі поточних витрат, включених до первісної вартості об'єкта	7111	5411	1325,78
	основних засобів			
7.	Закрито рахунок доходів	7111	5511	2513,33

Облікові операції в аналітичному обліку здійснюються по кожному розділу джерела коштів у відповідній відомості.

У комплексному обліку спеціально визначених пам'ятних ордерів за даними господарського обліку визначається дохід, отриманий від виконаної роботи, тому одержання такого доходу здійснюється в пам'ятному ордері. Зазначена доповідна записка стає подальшою підставою для заповнення «Головної книги» основних облікових документів.

При складанні звіту про фінансові результати за типовою формою кошти, отримані від наданих послуг, зазначаються у відповідному рядку №2020, а інформація про доходи та їх наступні витрати — у звітній відомості [48].

За кредитом обліковується отримання доходу, за дебетом – його залік. У таблиці 2.4 наведено порядок відображення бухгалтерських операцій.

Таблиця 2.4

Бухгалтерські проведення операцій обліку доходів від реалізації активів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція субрахунків		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1.	Оприбутковано надлишки виявлених під час інвентаризації господарських матеріалів	2313	7211	10,5
		2117	2313	
		1812	2117	
2.	Відображено дохід від їх реалізації	2111	7211	28066
		2313	2111	
3.	Вилучено з доходу асигнування в сумі поточних витрат, включених до первісної вартості об'єкта основних засобів	7211	5411	1325,78
4.	Закрито рахунок доходів	7211	5511	26750,72

Для визнання отриманого доходу, достатніми є такі документи: акт переоцінки або отримання матеріальних цінностей, робіт чи послуг.

Аналітичний облік ведеться за окремими видами робіт або послуг.

З метою комплексного обліку доходів, отриманих установою від наданих послуг або виконаних робіт, передбачено Зведений ордер № 14, відомості в якому на кінець періоду переносяться до головної книги.

На субрахунку 7511 установа обліковує доходи від безоплатно отриманих активів. Подібно до попереднього рахунку, сума доходу відображається на його кредитовій стороні, а сума витрат – на його дебетовій стороні. Загалом кажучи, транзакції, що генерують дохід, проведені на рахунках Категорії 7, вважаються необмінними. При надходженні такої виручки бухгалтерія відображає дії, наведені в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Бухгалтерські проведення операцій обліку доходів за необмінними операціями

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція субрахунків		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1	Оприбутковано безоплатно отриманий процесор	2313	7511	7691,94
		2117	2313	
		1514	2117	
2	Збільшено внесений капітал на суму безоплатно отриманого процесора	7511	5111	7691,94
3	Нарахована амортизація безоплатно отриманого процесора	8014	1411	769,19
		5111	7511	
4	Закрито рахунок доходів	7511	5511	769,19

Основними документами для визнання доходу від даного виду господарської діяльності можуть бути дії, пов'язані з надходженням матеріальних цінностей, встановленням інвентарного обліку залишків товарів і послуг, податкові накладні, рахунки-фактури тощо. Якщо установа отримує допомогу з благодійних фондів, вона зобов'язана повідомити про це Управління казначейства за встановленою формою в місяці отримання допомоги.

Аналітичний облік ведеться за джерелами доходу.

Відповідно, Агентство веде облік усіх отриманих доходів незалежно від їх джерела на підставі первинних документів, поданих до бухгалтерії, або шляхом аналізу первинних документів та вторинних комплексних групувань, створених для відображення джерел доходу для таких операцій. Отримані

бухгалтерські дані потім відображаються у фінансовій та статистичній звітності агентства.

2.2. Аналітичний та синтетичний облік витрат

У процесі своєї діяльності Університет не тільки отримує прибуток, але й несе різноманітні витрати для забезпечення своєї діяльності. Інформаційні дані про очікувані витрати протягом звітного періоду відображаються в кошторисних документах, які складаються в розділі пунктів за напрямом планових витрат. Вивчення планових видатків закладу на забезпечення його діяльності дозволяє оцінити рівень достатнього фінансування його діяльності та розглянути напрямки, у якому заклад (у нашому випадку – навчальний заклад) рухається. Враховуючи дослідження запланованих видатків, можна визначити, чи є певна установа для зростання чи просто для підтримки свого існування.

Подібно до обліку доходів для обліку витрат, план рахунків державного сектору передбачає 8 типів рахунків і відкриває відповідні рахунки.

За кожним рахунком 8 класу згідно з планом рахунків бухгалтерського обліку відводяться субрахунки. У таблиці наведено основні субрахунки, які можна використовувати в обліку витрат. 2.6.

Таблиця 2.6

Структура витрат ТНТУ ім. І. Пулюя за 8 класом рахунків

Субрахунок	Назва субрахунку
801	Витрати розпорядників бюджетних коштів на виконання бюджетних програм
811	Витрати розпорядників бюджетних коштів на виготовлення продукції(надання послуг, виконання робіт)
841	Інші витрати за обмінними операціями розпорядників бюджетних коштів
851	Витрати за необмінними операціями розпорядників бюджетних коштів

Субрахунок 801 призначений для обліку витрати, що пов'язані з утриманням установи для забезпечення її діяльності.

Оскільки навчальні заклади надають послуги в освітньому процесі та мають інші доходи, крім бюджетних коштів, за надання таких послуг необхідно сплачувати відповідну плату.

Витрати, пов'язані зі звичайною діяльністю, відображаються в бухгалтерському обліку за такими обліковими операціями в таблиці. 2.7.

Таблиця 2.7

Класифікація витрати за бюджетними програмами

Субрахунок	Призначення субрахунку	Субрахунок	Призначення субрахунку
8011 «Витрати на оплату праці»	Ведеться облік витрат на оплату праці, понесених у процесі основної діяльності	8111 «Витрати на оплату праці»	Ведеться облік витрат на оплату праці, пов'язаних із організацією та наданням послуг, виготовленням продукції, виконанням робіт.
	СДС та при виконанні бюджетних програм.		
8012 «Відрахування на соціальні заходи»	Ведеться облік сум, відрахованих на соціальні заходи, нарахованих у процесі основної діяльності СДС та на виконання програм.	8112 «Відрахування на соціальні заходи»	Ведеться облік витрат та відрахувань на соціальні заходи, нарахованих у процесі надання послуг, виготовлення продукції, виконання робіт.
8013 «Матеріальні витрати»	Ведеться облік матеріальних витрат, понесених СДС у процесі основної діяльності та на виконання програм.	8113 «Матеріальні витрати»	Ведеться облік матеріальних витрат, понесених у процесі надання послуг, виготовлення продукції, виконання робіт, витрат на оплату послуг, отриманих від сторонніх
Субрахунок	Призначення субрахунку	Субрахунок	Призначення субрахунку
8014 «Амортизація»	Ведеться облік сум нарахованої амортизації основних засобів, інших нефінансових матеріальних активів та нематеріальних активів, що використовуються СДС у процесі звичайної	8114 «Амортизація»	Ведеться облік сум нарахованої амортизації основних засобів, інших нефінансових матеріальних активів та нематеріальних активів, що використовуються у процесі організації та надання послуг, виготовлення продукції, виконання робіт.

Відповідно до прийнятої методики обліку за дебетом рахунку 80 та відповідними субрахунками відображаються відповідно витрати установи, а за кредитом цього рахунку – кошти, отримані на покриття цих витрат. Такі витрати відображаються на рахунках бухгалтерського обліку фінансових результатів діяльності за результатами звітного періоду (тобто кварталу чи бюджетного року). Значну частину витрат будь-якої установи становлять її утримання та витрати науково-педагогічного та іншого персоналу, який забезпечує її нормальне функціонування. Загальна структура процесу формування витрат суб'єкта державного сектору показано на рисунку 2.2.

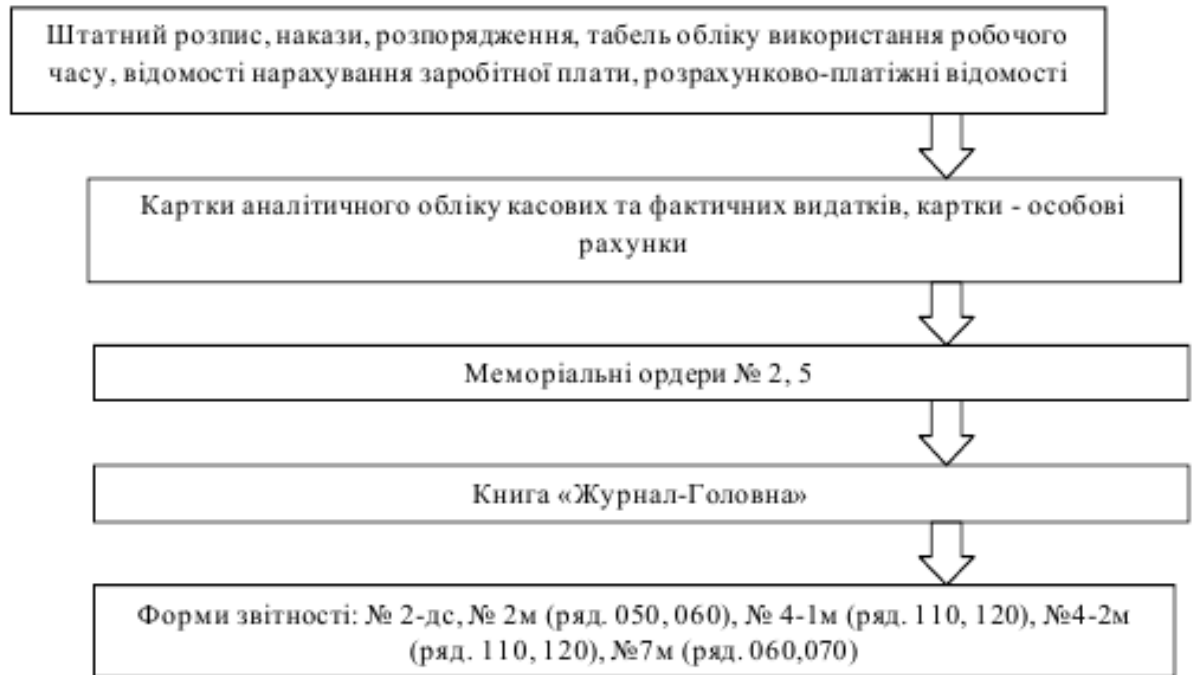

Рис. 2.2. Структура процесу формування витрат

Витрати на оплату праці працівників та нарахування на фонди оплати праці відображаються у фінансовій звітності в сумах, виходячи з виконання плану кошторису та суми витрат на надання послуг.

Бухгалтерська програма, яка використовується для відображення розрахунків по заробітній платі, і відповідно, може використовуватися для відображення витрат, понесених організацією за рахунок бюджетних надходжень на основі даних бухгалтерського обліку наведена у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Кореспонденція рахунків обліку витрат на оплату праці у ТНТУ ім. І. Пулюя

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1.	Нарахована заробітна плата	8011	6511	170565,9
2.	Нараховано лікарняні за перші 5 днів	8011	6511	1945,72
3.	Закрито рахунок витрат	5511	8011	172511,7

Видатки зі спеціальних фондів здійснюються за рахунок надходжень від бухгалтерського обслуговування, наданого самою установою, та обліковуються в бухгалтерському обліку за таким же алгоритмом. Різниця між двома подібними операціями полягає в порядку, у якому вони відображаються на відповідному дебетовому рахунку в калькуляції. Бухгалтерські записи можна відобразити за допомогою таблиць. 2.9.

Таблиця 2.9

Кореспонденція рахунків обліку витрат на оплату праці за рахунок коштів спецфонду

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1.	Відображено витрати із заробітної плати працівникам, пов'язаних з організацією та наданням послуг	8111	6511	8361,83
		16	8111	

Методика обліку витрат на соціальне страхування така ж, як і методика обліку оплати праці. При відображенні витрат у загальному обліку використовується встановлений законодавцем доповідний порядок, відомості з якого в подальшому відображаються в головній книзі.

Відомості про понесені витрати наводяться окремим рядком у фінансовій звітності організації в порядку, визначеному при їх складанні. Вартість соціальних заходів також зазначається у звітах, які готує агентство. У бухгалтерському обліку загальна сума витрат, пов'язаних з нарахуванням єдиного соціального внеску, відображається за допомогою бухгалтерських операцій на відповідних рахунках та зазначається в таблиці. 2.10.

Кореспонденція рахунків обліку ЄСВ

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція субрахунків		Сума, грн.
		дебет	кредит	
Витрати на соціальні заходи при виконанні бюджетних програм				
1.	Нараховано ЄСВ	8012	6313	36757,96
2.	Закрито рахунок витрат	5511	8012	36757,96
Витрати на соціальні заходи				
1.	Нараховано ЄСВ	8112	6313	1666,85
		16	8112	

Ще одним видатком, що забезпечує діяльність організації, є вартість матеріалів, для підтвердження бухгалтерією цих витрат необхідно підтвердити основні документи їх здійснення, зокрема: акти на списання ТМЦ, видаткові накладні та документи складського обліку, фінансові документи: платіжні доручення, виконання робіт, протокол

Незалежно від типу фінансування, бюджет або фактична практика нарахування таких зборів однакові, за винятком дебетового рахунку. Його основна бухгалтерська робота ведеться окремо за джерелами формування коштів на підставі відповідних відомостей і доповідних записок, які визначаються згідно з порядком відображення витрат у бухгалтерському обліку Правління Національного банку.

Загальні понесені витрати потім відображаються в основному обліковому реєстрі - головній книзі. У бухгалтерському обліку матеріальні витрати відображаються так, як це показано у виконавчій таблиці. 2.11.

Для відображення вартості основних засобів на звітну дату та визначення їх стану та придатності, а також терміну окупності в бухгалтерському обліку на підставі бухгалтерських розрахунків щодо амортизації основних засобів нараховується їх амортизація, а результати їх нарахування - відображені в інформації. Основні засоби (тобто рухоме і нерухоме майно), фактично використовувані в діяльності організації, підлягають амортизації.

Таблиця 2.11

Кореспонденція рахунків обліку матеріальних витрат

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1.	Нараховано витрати з електроенергії	8013	6415	11679,02
2.	Видано зі складу в експлуатацію малоцінні та швидкозношувані предмети	8013	1812	457,1
3.	Списано паливно-мастильні матеріали згідно з подорожніми листами	8013	1514	150
4.	Списано продукти внаслідок нестачі	8013	1511	10,5
5.	Списано витрати майбутніх періодів та включено їх до складу витрат звітнього періоду	8013	2911	522
6.	Закрито рахунок витрат	5511	8013	13275,36

Синтетичний облік – це комплексна бухгалтерська обробка відповідних рахунків бухгалтерського обліку за даними, наведеними в узагальненому наказі № 17, і дані про які включено до головної книги на кінець звітнього періоду. Всі дані про нараховану амортизацію на основні засоби організації відображаються при складанні її бухгалтерської звітності.

У таблиці 2.12 наведено схему нарахування амортизації.

На субрахунку 8411 агентство обліковувало збитки, пов'язані зі зменшенням вартості інших наявних активів, зокрема амортизацію активів та витрати, пов'язані з відрядженнями.

Такі бухгалтерські операції здійснюються на підставі наказу керівника установи, прийняття якого на підставі висновку комісії з питань перевірки придатності відповідного майна та подальшого списання та визначення ліквідації цінності за даними бухгалтерського обліку.

Таблиця 2.12

Облік амортизаційних відрахувань

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція субрахунків		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1.	Нарахована амортизація основних засобів	8014	1411	17183,25
2.	Нарахована амортизація нематеріальних активів	8014	1413	878
3.	Списана амортизація об'єкту інших нефінансових матеріальних активів у місяці списання з балансу	8014	1412	123,5
4.	Закрито рахунок витрат	5511	8014	18184,75

Інформація про такі операції накопичується в Зведеному ордері № 14, а потім записи передаються до Головної книги та відображаються у фінансовій звітності.

Порядок, у якому відображаються статистичні записи для таких операцій, вказано в таблиці. 2.13.

Таблиця 2.13

Бухгалтерський облік витрат за проведеними обмінними операціями

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція субрахунків		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1.	Прийнято авансовий звіт про витрачені підзвітні суми	8411	2116	522,04
2.	Списана сировина на корм тваринам	8411	1517	2304,4
3.	Закрито рахунок витрат	5511	8411	2826,44

Наступний субрахунок 8511 призначений для відображення витрат, що пов'язані з виплатою стипендій студентам чи матеріальною допомогою працівникам, та інші аналогічні витрати, здійснені протягом звітного періоду.

Тому при обліку витрат, пов'язаних з діяльністю організації, використовується восьма категорія рахунків плану рахунків і відкриваються необхідні субрахунки. Відображення витрат на цільовому рахунку здійснюється за методикою, визначеною Міністерством фінансів України, відповідно до нормативно-правових актів з її бухгалтерського обліку та за

рахунок коштів за напрямом відповідних видатків фінансування згідно з затверджений бюджет агентства.

2.3. Вдосконалення організації обліку доходів і витрат

Поняття обмінних та необмінних операцій, що пов'язаних з доходами і видатками бюджетних установ, потребують більш детально вивчення, сутність цього поняття та порядок їх класифікації.

Переглядаючи зміст НП(С)БОДС 124 та НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності», можна зробити висновок, що вони однаково визначають склад доходів від торгівлі іноземною валютою. МСФЗ 9 «Дохід від обмінних операцій» дає аналогічний склад доходу від обмінних операцій. До них відносяться: бюджетні асигнування, доходи від надання послуг у складі вартості послуг, які вони надають за основною діяльністю та доходи від додаткової діяльності, доходи від реалізації, процентні доходи, роялті та дивіденди тощо [4].

Проте основна відмінність міжнародних стандартів від вітчизняних полягає в тому, що перший стандарт чітко визначає метод визначення конкретного виду доходу – нарахованого доходу, а другий – ні. Відповідно до цього підходу результати операцій підтверджуються в момент реалізації, незалежно від термінів платежу. Застосування цього методу може точніше визначити фінансові умови та результати діяльності та передбачити фінансову інформацію про майбутні потоки капіталу.

НП(С)БОДС 135 включає такі елементи витрат за валютними операціями: заробітна плата (оклади, грошове забезпечення військовослужбовців), відрахування на соціальні заходи, матеріальні витрати, амортизація, фінансові витрати та інші (курсові різниці, амортизація активів, знецінення активів). втрати). НП(С)БОДС 101 також включає витрати на реалізацію активів до складу витрат на обмінні операції [27; 28].

У частині придбання активів бюджетні установи можуть придбавати основні засоби, нематеріальні активи та запаси. Щодо інших нефінансових активів, таких як капітальні інвестиції та знос (амортизація) необоротних активів, то застосовується концепція не придбання, а інвестування коштів та нарахування амортизації. Крім того, установа не може купувати фінансові активи, такі як готівка, дебіторська заборгованість та фінансові інвестиції.

Визначення також відноситься до обміну готівкою, послугами (роботами), іншими активами або погашення зобов'язань. Для суб'єктів бюджетної сфери характерні операції, в яких послуги обмінюються на грошові кошти та погашення боргу. Враховуючи вимоги Закону про бюджет щодо заборони негрошових розрахунків, їм не дозволяється проводити обмінні операції на послуги (проекти) та інші активи.

Тобто характер операції обміну необхідно розширити до економічної операції, в якій основні засоби, нематеріальні активи, акції та інші активи продаються або купуються в обмін на готівку або для погашення зобов'язань.

У процесі своєї діяльності заклад також сплачує оплату різноманітних послуг, Кошти, отримані від юридичних і фізичних осіб, також мають обмінний характер, оскільки в обмін на гроші установа отримує певні послуги.

Отже, підсумовуючи вищезазначене, продаж або придбання основних засобів, нематеріальних активів, запасів, інших активів, надання або оплата послуг і робіт, платежі здійснюються бюджетною установою у зв'язку з виконанням нею своїх функцій у обмін на готівку від господарської діяльності на інші активи або погашення боргів.

Чинне законодавство не чітко визначає основні критерії біржових і небіржових правочинів. Отже, якщо основною ознакою вважати виконання установою покладених на неї функцій, то використовувані з цією метою безоплатні доходи слід відносити до доходів від обмінних операцій, а також доходів від виявленої установою надлишкової матеріальної цінності. . В організації непотрібну товарну упаковку слід класифікувати як необмінний бізнес-дохід.

Тому, виходячи з характеру правочину, основним законодавчим критерієм є визначення наявності факту обміну в правочині, і відповідні законодавчі акти мають бути відповідно відкориговані, щоб уникнути колізій. І, виходячи з цієї логіки, надлишок за рахунок запасів доцільно віднести до доходів від необмінних операцій, оскільки, по суті, зазначені операції відповідають безкоштовному отриманню активів, припускаючи, що зазначені операції не передбачають обміну інших активів або грошових коштів.

Пропозиція класифікації доходів і витрат бюджетних установ за обмінними операціями за критерієм наявності або відсутності факту обміну представлена на рисунку 3.1.

Рис. 3.1. Удосконалення класифікації доходів та витрат суб'єкта держаного сектору

Усі інші операції є необмінними операціями, до яких за обсягом доходів належать: податкові та неподаткові (збори та платежі) надходження, перекази

та кошти, що здійснюються бюджетними установами від підприємств, організацій, фізичних осіб та інших бюджетних установ Цільові заходи, надходження надходять до Національного цільового фонду, безповоротні зобов'язання. З позиції витрат до них належать: трансфертні платежі (субсидії, дотації, соціальні виплати тощо) та інші необмінні трансакційні витрати (витрати, пов'язані з передачею активів для реалізації цільових заходів, неповернення депозитів, тощо).

Більш детальну інформацію про доходи та витрати як основні об'єкти обліку кожної бюджетної одиниці розкривати в наказі про облікову політику.

Основні елементи цих об'єктів повинні бути викладені в наказі про облікову політику, як показано на рисунку 3.2:

- Процедури визнання та оцінки - Дохід визнається, якщо є ймовірність отримання економічних вигод і їх достовірна оцінка можлива; навпаки, якщо економічні вигоди зменшуються, витрати визнаються, якщо економічні вигоди можуть бути достовірно оцінені у формі продажу активу або збільшення пасиву. Отримані вигоди призведуть до зменшення прав та інтересів. Витрати визнаються витратами певного періоду, коли визнається дохід;

- Класифікація доходів і витрат – обов'язковий перелік доходів і витрат по біржовій та необмінній діяльності, КЕКВ;

- Облік доходів - перелік джерел, визначення субрахунків за джерелами доходів, послідовність отримання фінансової підтримки, розкриття інформації про доходи у звітах;

- Облік витрат - вибір механізмів витрат, лімітів, що забезпечують реалізацію цільових принципів, послідовності розподілу за охопленими джерелами, перелік і склад калькуляції собівартості продукції (робіт, послуг), порядок оцінки ступеня завершеності операції з надання послуг Розкривати інформацію про витрати у звітах;

- Облік розрахункових результатів виконання - Наведено методичку визначення результатів діяльності загального та спеціального фонду.

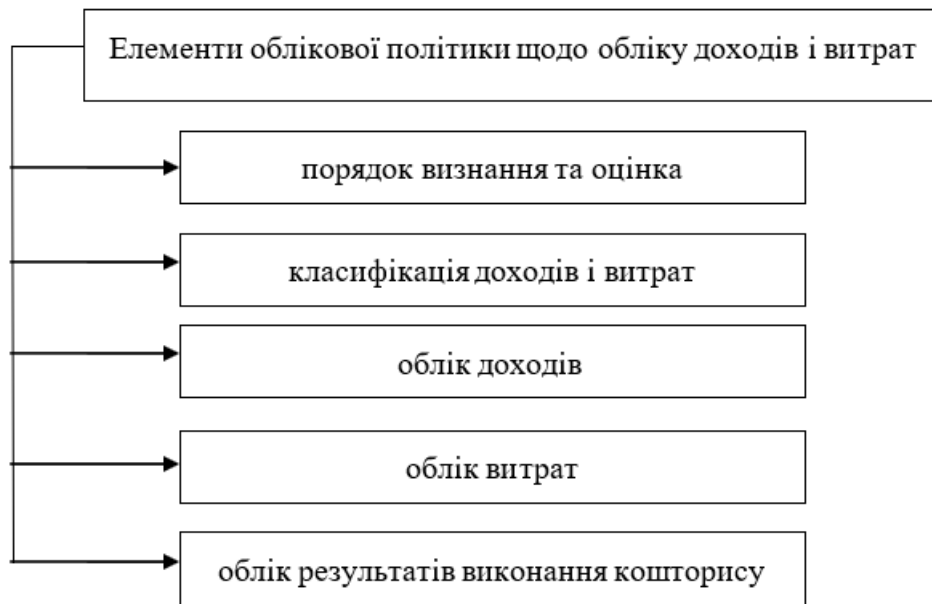

Рис. 3.2. Пропоновані елементи облікової політики бюджетної установи, щодо обліку доходів і видатків

Отже, запропоновані елементи облікової політики дозволять більш точно розподілити господарські операції з урахуванням їх сутності, а правильно сформована облікова політика в частині доходів і витрат матиме можливість виявити незаконні витрати, забезпечити прозорість облікового процесу, підготувати фінансової звітності та отримання об'єктивної інформації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень і рішень.

Висновки до розділу 2

У розділі 2 кваліфікаційної роботи викладено організаційно-методичні основи синтетичного та аналітичного обліку доходів і видатків вищих навчальних закладів. Установі вигідно здійснювати свою діяльність з вивчення комплексу показників ресурсних надходжень і видатків на основі затвердженого кошторису з урахуванням даних та основних бухгалтерських документів, відображених у фінансовій звітності показників її діяльності. Перевірка фінансово-господарської діяльності виражається в перевірці та оцінці достовірності бухгалтерського обліку, сумлінності бухгалтерських операцій, пов'язаних з обліком доходів і оформленням витрат, вивчення використання бюджетних коштів тощо. Наведені пропозиції дозволять більш точно розподілити господарські операції з урахуванням їх сутності, що дозволить виявити незаконні витрати, забезпечити прозорість облікового процесу, підготувати фінансової звітності.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ДОХОДІВ І ВИДАТКІВ ТНТУ ІМ. І.ПУЛЮЯ

3.1. Аналіз діяльності навчального закладу та кошторисних призначень

Аналіз діяльності бюджетної установи надає зовнішнім і внутрішнім користувачам необхідну інформацію для розгляду та прийняття відповідних управлінських рішень, а також дає розуміння бухгалтерських операцій, які виходять за рамки простого фіксування факту отримання або виплати коштів.

Враховуючи специфіку бюджетних установ, основною метою аналізу є виявлення резервів зниження витрат на їх діяльність. Іншими словами, аналіз є одним із важливих інструментів прийняття управлінських рішень і повинен застосовуватися в діяльності організації.

Фінансування бюджетних установ за рахунок державних коштів призводить до того, що аналіз діяльності необхідно проводити на всіх етапах розробки кошторисів.

Основними завданнями аналізу діяльності бюджетних установ є:

- вивчення потреб населення в освіті в необхідному обсязі;
- Аналіз задоволеності попиту на послуги закладів освіти;
- Оцінка ефективності використання ресурсів;
- Виявляти відхилення фактичних показників від планових і знаходити резерви;
- Готувати детальну інформацію для прийняття оптимальних управлінських рішень [54].

Вищезазначені завдання та напрями реалізації є схожими для всіх бюджетних установ і розраховуються при аналізі їх діяльності. При необхідності, призначені завдання можуть бути деталізовані відповідно до галузі та діяльності та окремих видів ресурсів і операцій. Розрахунок цих показників здійснюється як за визначеними методиками, так і за самостійно розробленими методиками.

Основними напрямками аналізу діяльності агентства є:

- Джерела доходів і сфери зручного витрачання;
- Використання трудових ресурсів і заробітної плати;
- нефінансові та матеріальні активи та зобов'язання;
- Дебіторська та кредиторська заборгованості.

Для проведення аналізу установ, які отримують бюджетне фінансування, вважаємо, що особливо необхідно діяти в такому порядку: по-перше, необхідно врахувати мету аналізу та вибрати об'єкти аналізу. , провести аналіз відповідно до завдань, поставлених метою дослідження, і вибрати відповідні методи аналізу.

На наступному етапі аналізу необхідно вибрати необхідні показники аналізу, які відповідають встановленим цілям, та визначити джерела інформації та вибіркові дані, на основі яких ґрунтуються розрахунки показників.

Після вибору показників і джерел інформації проведіть безпосередній фінансово-економічний аналіз діяльності організації. Рекомендується починати аналіз на основі розрахункових даних, фінансової звітності та основних бухгалтерських документів, при цьому вивчаються джерела і розміри формування доходів організації, напрями витрат, стан активів і їх ліквідність.

На завершальному етапі аналізу вивчаються отримані результати для визначення відхилень від планових показників та пошуку резервів у разі відхилень. Негативна тенденція. У подальшому за результатами аналізу керівництво навчального закладу прийматиме відповідні рішення щодо коригування діяльності закладу.

Порядок проведення фінансово-економічного аналізу в бюджетній установі з метою вивчення її фінансового стану з метою виявлення «вузьких місць» та вивчення можливих резервів підвищення ефективності її діяльності наведено на рисунку 3.1.

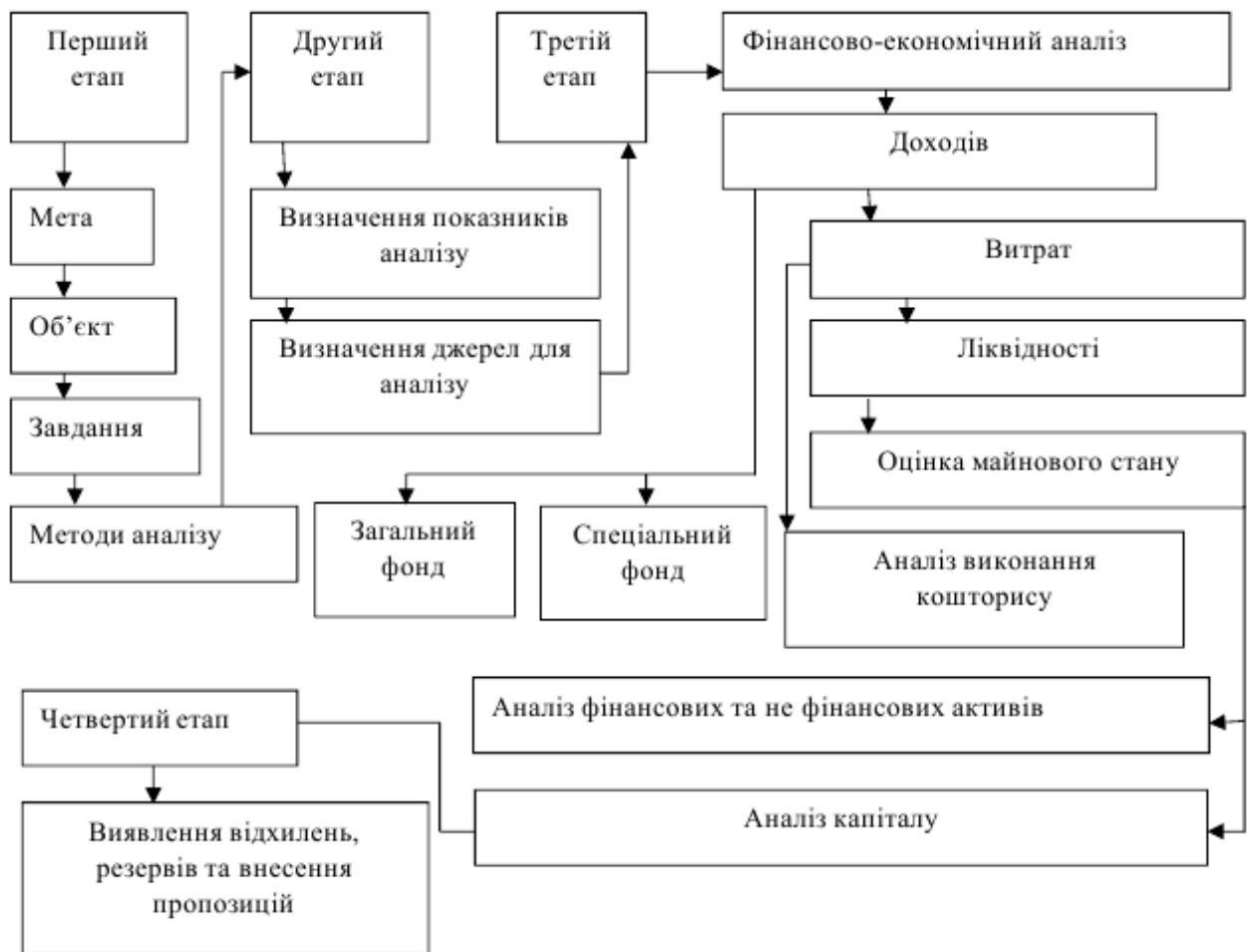

Рис. 3.1. Загальний порядок проведення фінансово-економічного аналізу суб'єкта державного сектора

Вивчаючи діяльність агентства, необхідно пам'ятати, що Законом про бюджет України визначено перелік послуг, від яких агентство може отримувати дохід. Власні надходження установи, визначені її установчими документами, мають відобразитися у статтях доходів кошторису та визначатися статті видатків за такими надходженнями.

Кошти, отримані з джерел, не передбачених Законом про бюджет України, фактично є комерційною діяльністю та оподатковуються в порядку, передбаченому Законом про податки України. Тому при вивченні структури доходу її слід розглядати за джерелами, приділяючи особливу увагу напряму витрат організації.

Крім того, важливим напрямком аналізу є аналіз наявних трудових ресурсів та того факту, що навчальні заклади в регіоні працюють і розвивають діяльність завдяки висококваліфікованій роботі науково-педагогічних кадрів. Такий аналіз забезпечує визначення достатньої кількості персоналу та оцінку його ефективності, а також тісно пов'язаний з аналізом використання коштів заробітної плати.

Рекомендується структура наукового штатного розпису та наявність посад за сумісництвом з урахуванням специфіки діяльності досліджуваних установ та наявності вакантних посад. Використання неповного робочого часу для обслуговування наявного персоналу створює додаткові можливості для економічного стимулювання, однак під час аналізу необхідно вивчити використання цієї форми оплати праці з метою вивчення ефективності її використання.

Іншим важливим напрямком аналізу є вивчення співвідношення грошових коштів до фактичних витрат у витратах організації. Аналіз у цьому напрямку дозволяє зробити висновки про достатність фінансування закладу та його подальший розвиток відповідно до запланованих у кошторисі обсягів.

Під час цього аналізу також аналізується наявність дебіторської або кредиторської заборгованості. Оскільки невелика сума боргу не впливає на загальну діяльність і, швидше за все, буде ліквідною, наявність великої суми кредиторської заборгованості (особливо заробітної плати) свідчатиме про недофінансування бюджету агентства. У свою чергу, наявність заборгованості пов'язана з порядком розрахунків установи, який може бути безготівковим або готівковим. Метою аналізу є аналіз наявності коштів у касах та на рахунках банківських установ і фінансових служб з урахуванням зміни вартості активів установи під час готівкових розрахунків.

Отже, з огляду на вищевикладене, було б доцільно досліджувати сукупність показників, пов'язаних із балансом ресурсів та видатками, для аналізу діяльності установи на основі затвердженого кошторису, та враховує

відображені в його фінансовій звітності дані про показники діяльності та первинних бухгалтерських документах.

Усі витрати, які мають місце в процесі діяльності, мають бути чітко сплановані та відображені в основному фінансовому документі агентства – кошторисі. Він показує, як плануються доходи та витрати на рік чи інший період. Аналіз кошторисів повинен дати відповідь на цільове призначення та зручність запланованих доходів і видатків.

Видатки формуються виходячи з бюджетних призначень, визначених у відповідному бюджеті. Виконання кошторису, таким чином, включає передачу бюджетних коштів фізичним та юридичним особам, використання переданих коштів та їх спрямування на потреби установи відповідно до видаткових критеріїв, прийнятих у кошторисі.

Отже, показниками виконання кошторису є суми, заявлені в кошторисі, а також грошові та фактичні витрати, відображені за відповідною класифікацією видатків бюджету [54].

Дослідження динаміки планових видатків у розділі статті розкриває його сутність, показуючи основні напрямки витрачання коштів, а також можливості скорочення видатків за рахунок ефективного використання бюджетних асигнувань, за даними управлінського обліку. Крім того, слід зазначити, що необхідно не лише скоротити витрати, а й проаналізувати втрати в безперебійній роботі закладу та якості послуг, які він надає.

Динаміку показників видатків бюджету за 2021-2022 роки наведено в таблиці. 3.1.

Як видно з наведеної вище таблиці, у 2020 році всі видатки університету профінансовано на 100% у встановленому обсязі. У структурі витрат найбільшу питому вагу становлять витрати на оплату праці – 44,23%. В цілому з урахуванням витрат загальна частка становить 53,96%.

Аналіз видатків виконання кошторису ТНТУ за 2021-2022 роки

Заплановані видатки та стаття витрат	Рік				Абсолютне відхилення (тис. грн.)	Відносне відхилення (%)
	2021		2022			
	грн	відсотки структури	грн	відсотки структури		
Видатки заплановані	10677026	х	9165430	х	-1511596	х
Видатки проведені, у т. ч. :	10677026	100	9161350	100	-1515676	0
Оплата праці	4722500	44,23	6543200	71,42	1820700	27,19
Нарахування на оплату праці	1039195	9,73	1427000	15,58	387805	5,84
Використання товарів і послуг	465547	4,36	382320	4,17	-83227	-0,19
Видатки на комунальні послуги	586600	5,49	709000	7,74	122400	2,24
Соціальне забезпечення та стипендія	3836886	35,94	53910	0,59	-3782976	-35,35
Інші поточні видатки	26298	0,25	50000	0,55	23702	0,30

У 2022 році фінансування установи проведено не повністю, недофінансування становило 1240980 гривень, проте всі видатки необхідні для діяльності установи здійснено у повному обсязі.

Розглядаючи наведені данні слід зауважити, що за даними звітності суми видатків профінансовані по загальному фонду відповідають отриманим коштам. Одночасно сума видатків за аналізований період скоротилась на 1617670 гривень, що відбулось за рахунок статті стипендії, і це пов'язано із змін форм звітності починаючи із 01.01.2022 року, тому вказаний показник аналізувати недоцільно.

Позитивним фактором є те, що за період значно зросла сума витрат на оплату праці працівників на 27,19 відсотка або 1820700 гривень, хоча це і пов'язано із різким зростанням мінімальної заробітної плати.

Також змін зазнали і витрати на використання товарів на суму 83227 тис.грн., що фактично не впливає на загальні аналізовані показники.

Аналізуючи наведені в таблиці дані, можна визначити, що за цей період витрати на оплату праці зросли на 1041280 грн., або на 11,37%, що також пов'язано зі збільшенням розміру заробітної плати до розміру мінімальної заробітної плати, але є позитивним фактором для економічного зростання. Мотиваційний розділ для співробітників.

Негативним фактором є те, що, окрім витрат на оплату праці та супутніх витрат, усі інші статті видатків мали негативну тенденцію до зниження протягом періоду. Зокрема, вартість користування товарами та послугами зменшилась на 1,67%, або на 206 950 грн., що відбилося на матеріально-технічній базі університету. Цей показник демонструє негативну динаміку в обидва аналізовані періоди та може стати основою для зниження якості послуг, що надаються установою.

Слід зазначити, що спостерігаються позитивні тенденції у застосуванні методів управлінського обліку, зокрема зміни в навчальному процесі та, як наслідок, оптимізація витрат на послуги ВНЗ. Так, вжиті заходи зменшують витрати на оплату комунальних послуг 122185 грн.

3.2. Склад та структура видатків ТНТУ ім. І.Пулюя

Для визначення та аналізу фінансового стану навчальних закладів рекомендується застосовувати структурно-динамічний та параметричний аналіз. Джерелом аналізованої інформації є основні бухгалтерські документи та дані фінансової звітності, складені бюджетною установою. Аналіз на основі офіційних даних дозволяє здійснювати процес моніторингу джерел і видатків коштів та їх необхідних обсягів по установі та окремих видатних статтях.

Важливим етапом аналізу витрат, зазначених у кошторисі, є порівняння грошових коштів з фактичними витратами. Більшість економістів вважають, що грошові виплати визначають надходження коштів до установ та їх фактичний розвиток.

Аналіз касових і фактичних видатків є одним із показників, що відображає виконання кошторису агентства та своєчасність фінансування за рахунок доходів запланованих проектів. В ідеальному світі, коли немає затримок в отриманні коштів, грошові виплати дорівнюють фактичним виплатам.

Проте на практиці відомості про касу та дані про фактичні видатки рідко збігаються, оскільки не всі операції з надходження або видачі коштів фактично відбуваються в один день або розрахунковий період, що пов'язано з особливостями бюджетних установ та банківського сектору [54].

Отже, параметричний аналіз касових і фактичних витрат здійснюється шляхом розрахунку таких коефіцієнтів:

1. Коефіцієнт співвідношення касових видатків і фактичних видатків (за рахунок окремих фондів):

$$K_{KB(z)}, K_{KB(c)} = \frac{KB}{\Phi B}$$

Стандартне значення - 1. Перевищення вказує на наявність дебіторської заборгованості та недостатню суму кредиторської.

Значення коефіцієнта 1 відповідає нормативному значенню, що свідчить про своєчасне фінансування всіх видатків та відсутність дебіторської заборгованості за зобов'язаннями поточного року.

2. Коефіцієнт загальних видатків на одного працівника:

$$K = \frac{\Phi B_z}{Ч_c}$$

де ΦB_z – видатки загального фонду; $Ч_c$ – середньооблікова кількість працівників.

Даний показник показує фактичну суму грошей, виплачену кожному працівнику, незалежно від його статусу. Цей показник характеризує ефективність діяльності організації.

$$K = \frac{10053870}{88} = 114248,5$$

Розрахунок даного показника за видатками спеціального фонду дозволить визначити суму доходу на одного працівника.

3. Співвідношення планових та фактичних надходжень коштів за звітний період (в розрізі фондів):

$$Kз = \frac{Пз}{Фз}$$

$$Kс = \frac{Пс}{Фс}$$

де П – планові надходження (за загальним або спеціальним фондом); Ф – фактичні надходження за відповідним фондом.

Даний показник найкраще характеризує виконання кошторису бюджетної установи.

$$Kз = \frac{10053870}{10053870} = 1$$

$$Kс = \frac{1098196}{1132374,66} = 0,96$$

Розрахунок показників відображає реальне виконання планових видатків до одержаних доходів з різних фондів, тобто показує відповідність співвідношення доходів та витрат. У нашому випадку показник показує, що кошторис за надходженнями коштів спецфонду виконано у повному обсязі, а надходження спецфонду дещо перевищує заплановані показники.

4. Співвідношення видатків до доходів (за фондами):

$$Kзф = \frac{\text{Видатки}}{\text{Доходи}}$$

$$Kсф = \frac{\text{Видатки}}{\text{Доходи}}$$

Нормативне значення показника – 1. Проведений розрахунок за показує на скільки планування та освоєння коштів є ефективним в даному університеті, та показує відсоток відхилення недоотримання коштів.

$$Kзф = \frac{10053870}{10053870} = 1$$

$$Kсф = \frac{1044474,93}{1232374,66} = 0,85$$

Як видно з розрахунків, доходи та видатки за загальним фондом рівні, а за спеціальним фондом доходи переважають витрати, що є позитивним у діяльності університету.

Коефіцієнти розраховуються за статистичним звітом «Баланс» і показують можливість забезпечення витрат за власні кошти навчального закладу.

Крім того, слід зазначити, що шляхом виконання факторного або перспективного аналізу показників ефективності можна отримати вплив такої інформації, як очікуване виконання, джерела коштів, резерви та відхилення.

Аналіз виконання розрахункового завдання номенклатури ТНТУ 1. Пулюя Щодо використання енергоресурсів та інших комунальних послуг видно, що вони посідають друге місце після витрат на оплату праці, і розглядаючи їх з динамічної точки зору, необхідно підготувати аналіз таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Видатки на оплату енергоносіїв за 2019-2021 рр.

Стаття витрат із оплати комунальних послуг	Рік			Абсолютне відхилення (тис. грн.)	
	2019	2020	2021	2020 до 2019	2021 до 2020
Теплопостачання	410000	454000	442708	44000	-11292
Водопостачання та водовідведення	35000	35000	20824	0	-14176
Електроенергія	141600	220000	128706	78400	-91294
Разом	586600	709000	592238	122400	-116762

З наведеного вище розрахунку видно, що у 2020 р. вартість у порівнянні з даними 2019 року показує, що ціни зросли на 87 400 гривень, у зв'язку з необхідністю підвищення вартості навчання для підтримки необхідного рівня комфорту. Аналіз даних за 2018 році до 2020 року показує зменшення видатків на 116762 грн., за рахунок впровадження функцій аналізу управлінського обліку, на підставі чого внесено коригування навчального процесу в осінній та зимовий періоди.

3.3. Аналіз фінансово-господарської діяльності університету

Ефективність діяльності ТНТУ залежить не лише від своєчасного державного фінансування чи залучення коштів, а й від вкладення ресурсів у матеріально-технічну базу (тобто активи).

Аналіз майна навчального закладу рекомендується проводити в кілька етапів, зокрема:

Перший етап повинен включати аналіз стану. Під час аналізу визначалась динаміка ліквідних та нефінансових активів установи, наявність власних ресурсів, необхідних для їх оновлення, дані розрахунки проводились за допомогою:

- коефіцієнт ліквідності майна, тобто відношення суми оборотних активів до суми активів;

- коефіцієнт ліквідності оборотних активів.

Другий етап включає аналіз інституційного потенціалу. При розрахунку використовуються такі показники:

- Частка активів у загальній вартості майна;

- Частка основних засобів у вартості майна;

- Коефіцієнт зносу;

Третій етап – динамічний аналіз оборотних коштів.

Враховуючи конкретні обставини діяльності, тобто формування нефінансових активів не через те, що установа хоче мати ту чи іншу мету, а

через заплановані асигнування бюджетних коштів, необхідно визначити найпріоритетніші за використанням коштів, за напрямком аналізу: структурна динаміка або параметричний аналіз.

Спочатку під час структурно-динамічного аналізу статті вивчали зміни питомих ваг у сегментах групи. Оптимальна структура оплати праці відповідає найбільш ефективному виконанню програмного кошторису та економії матеріальних ресурсів.

Джерелом постачання основних фондів є безоплатно отримані або придбані за рахунок споживання загальних фондів і спеціальних фондів державних установ основні фонди.

На прикладі бухгалтерського обліку структурно-динамічний аналіз нефінансових активів наведено в таблиці. 3.5.

Таблиця 3.5

Аналіз структури нефінансових активів

Показник	Залишок нефінансових		Питома вага (%) у		Зміни	
	На початок періоду	На кінець періоду	На початок періоду	На кінець періоду	в абсолютних величинах	Питомих ваги
1. Основні засоби	748855	824353	99,66	99,68	75498	0,02
2. Нематеріальні активи	2592	2592	0,34	0,31	0,03	-0,03
Всього	751447	826945	100	100	75498	x

Дані таблиці свідчать, що вартість нефінансових активів установи зростає, особливо вартість основних засобів зростає на 10,1%, тому для розрахунку ефективності їх руху необхідно:

- Вивчення кошторису за статтями капітальних витрат;
- Визначення найкращого рішення щодо постачання через систему торгів і закупівлі;

- Достовірне і правильне оприбуткування основних засобів при надходженні;

- Забезпечити своєчасне налагодження відповідних об'єктів.

Параметричний аналіз визначає рівень ефективності використання та забезпечення нефінансовими активами установи.

Для бюджетних установ основні засоби домінують у балансовій вартості активів, особливо в нашому випадку, які на кінець 2018 року становили 99,68%. Вони відіграють важливу роль в господарській діяльності установи та базуються на окремому методі аналізу .

Іншим основним активом бюджетної установи є товарно-матеріальні цінності, які відіграють важливу роль у її діяльності. Аналіз інвентаризаційної готовності бюджетних установ здійснюється на підставі фінансової звітності, балансів та інших первинних документів.

По-перше, бюджетна установа повинна визначити оптимальну структуру постачання та можливості фінансування. Інституційний попит на акції визначається за такою формулою:

$$Pz = Pz + Pe + Pr + Pzk - Zn,$$

Аналіз запасів бюджетних установ залежить насамперед від наявності, достовірності та пріоритетності джерел інформації. На підставі бухгалтерського балансу можна визначити зміни в структурі активів, тенденції зміни структури запасів, порівняти отримані показники з фінансовим станом організації.

Попит на зовнішні пропозиції товарів визначається як різниця між загальним попитом і внутрішніми ресурсами.

Джерелом інформації про потребу в запасах є дані бухгалтерського обліку, зокрема таблиця № 1 «Залишки»:

Наявність власних оборотних коштів - різниця між сумою власного капіталу та сумою сум нефінансових активів (перша частина пасивів - перша частина активів);

$$1030837 - 997355 = 33482 \text{ грн.}$$

Цей показник показує обсяг власних обігових коштів ТНТУ у 2021 році.

Наявність довгострокових джерел - попередній розрахунок, додавання суми довгострокових зобов'язань (зобов'язання розділу 2 "Довгострокові зобов'язання" та "Довгострокові позики"); $33482+0 = 33482$ грн. Джерела довгострокового фінансування у 2021 році склали 33482 гривні.

Величина джерел формування резерву визначається як сума довгострокових джерел і поточних зобов'язань (розділ пасиву 2, без рядка «Довгострокові зобов'язання» і «Довгострокові позики»).

Загальна сума джерел формування населення склала 33482 грн.

Загальну структуру активів відображає відношення оборотних активів до нефінансових активів, яке визначається за формулою:

$$K = \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Необоротні активи}}$$

Щоб детально зрозуміти загальні зміни в структурі активів, можна створити таблицю для кожного доданого елемента активу. Для розрахунку даних про абсолютну величину запасів на початок і кінець року установа отримує їх із відповідних рядків балансу, табл. 3.6.

З таблиці видно, що за рік частка матеріалів і продуктів харчування в загальній собівартості запасів знизилася на 8,0 і відповідно зросла вартість продукції малих і середніх підприємств.

Таблиця 3.6

Аналіз активів ТНТУ ім. І. Пулюя

Показник	Запаси		Питома вага (%) у загальній величині запасів		Відхилення (+;-)	
	на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року	в абсолютних величинах	
					у питомій вазі	
Матеріали і продукти харчування	138025,7	129146,2	83,8	75,8	-8879,5	-8,0
Малоцінні та швидкозношувані предмети	26698,3	41263,83	16,2	24,2	14565,5	8,0
Разом запасів	164724	170410	100	100	5686,0	0,0

Таблиця 3.7

Аналіз динаміки грошових коштів

Показник	Грошові кошти		Питома вага (%) у загальній величині активів		Відхилення (+;-)	
	на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року	в абсолютних величинах	
					у питомій вазі	
Валюта балансу	1150791	1467242	100	100	316451	x
Рахунки в казначействі спеціального фонду	224989	439584	19,6	30,0	214595	10,4

Аналіз руху грошових коштів показує динаміку грошових потоків і ступінь відхилення від плану. Під час аналізу досліджувалися операції, пов'язані з рухом коштів на рахунках установ і в касах, при цьому особлива увага приділялася їх списанню, оскільки всі операції відображаються в консолідованому обліку.

Наведений розрахунок показує, що протягом року активи зросли за рахунок готівки на 316451 грн., що стало позитивним моментом для діяльності установи, оскільки з'явилося більше можливостей для фінансування діяльності установи. Як видно сума грошових коштів збільшилась на 214595 гривень, при

цьому коригування кошторису щодо зменшення видатків не було, тобто бухгалтерією було правильно складено кошторис щодо доходів та видатків.

Висновки до розділу 3

Третій розділ кваліфікаційної роботи присвячений дослідженню питань до аналізу показників діяльності ВНЗ. Що впливає на формування доходів та витрат установи.

Дослідження динаміки оплати праці ВНЗ у розділі статті проливає світло на її сутність, показує основні напрями, за якими витрачаються кошти, а також можливість ефективного використання бюджетних асигнувань на скорочення витрат, встановлених на основі даних ВНЗ. Управлінський облік. Аналіз виконання кошторисного завдання номенклатури ТНТУ І. Пулюя використання енергоресурсів та інших комунальних послуг показує, що вони поступаються лише витратам на оплату праці.

РОЗДІЛ 4 ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

4.1. Охорона праці в закладі вищої освіти

Охорона праці – це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження здоров'я і працездатності людини в процесі праці.

Згідно Закону України «Про охорону праці»: фінансування охорони праці здійснюється власником. На підприємствах, в галузях і на державному рівні у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку створюються фонди охорони праці. На підприємстві кошти вказаного фонду використовуються тільки на виконання заходів, що забезпечують доведення умов і безпеки праці до нормативних вимог або підвищення існуючого рівня охорони праці на виробництві.

Умови праці на робочому місці, безпека технологічних процесів, машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва, стан засобів колективного та індивідуального захисту, що використовуються працівником, а також санітарно-побутові умови повинні відповідати вимогам нормативних актів про охорону праці.

Власник створює на підприємстві службу охорони праці. Типове положення про цю службу затверджується Державним комітетом України по нагляду за охороною праці [14, с. 31].

Служба охорони праці підпорядковується безпосередньо керівникові і прирівнюється до основних виробничотехнічних служб.

Усі працівники при прийнятті на роботу і в процесі роботи проходять на підприємстві інструктаж (навчання) з питань охорони праці, подання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків, про правила поведінки при виникненні аварій, а також вивчають правила пожежної безпеки.

Сучасний стан охорони праці в Україні можна охарактеризувати як такий, що викликає серйозне занепокоєння. Створення безпечних умов праці – це невід’ємна частина соціально-економічного розвитку держави, складова державної політики, національної безпеки та державного будівництва, одна з найважливіших функцій органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів рад, підприємств.

Основні напрямки та задачі в області охорони праці зазначені в Конституції України, Законі України «Про охорону праці».

Концепція управління охороною праці спрямована на реалізацію положень Конституції та Законів України щодо забезпечення охорони життя й здоров’я працівників у процесі трудової діяльності, створення безпечних і нешкідливих умов праці на кожному робочому місці, належних умов для формування у працівників свідомого ставлення до особистої безпеки та безпеки оточуючих, запровадження нових і вдосконалення існуючих механізмів управління в галузі охорони праці.

Необхідність забезпечення здорових і безпечних умов праці, формування ціннісних орієнтації пріоритетності життя і здоров’я людей стосовно результатів виробничої діяльності, визначає потреба належного підготування спеціалістів всіх освітньо-кваліфікаційних рівнів з питань охорони праці. Охорона праці пов’язана з багатьма науками і дисциплінами, що вивчають людину в процесі праці. Основними серед них є: безпека життєдіяльності, наукова організація праці, ергономіка, інженерна психологія і технічна естетика.

Безпека життєдіяльності – це дисципліна, що вивчає загальні закономірності виникнення небезпек, їхньої властивості, наслідки вплив на організм людини, засоби захисту здоров’я і життя людини, а також середовище його проживання від небезпек [14].

Управління охороною праці – це підготовка, прийняття та реалізація правових, організаційних, соціально-економічних, науково-технічних,

санітарно-гігієнічних, лікувально-профілактичних заходів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини в процесі трудової діяльності.

Основними завданнями цієї діяльності є: розробка методів прогнозування, визначення та ідентифікація шкідливих виробничих факторів дослідження їхнього впливу на людину і навколишнє середовище.

Перелік шкідливих і небезпечних виробничих чинників і джерела їх виникнення при виконанні робіт на ПК відділу бухгалтерії приведені в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1

Перелік шкідливих і небезпечних факторів мікроклімату робочої зони

Найменування факторів	Джерела їхній виникнення	Характер дії
Несприятливий мікроклімат (підвищений рівень іонізації)	ЕЛТ створює велике число позитивних іонів	Стомлення ЦНС, зниження працездатності
Підвищений рівень статичної електрики	ЕЛТ	Небезпека враження током, ураження шкіри
Пряма і відбита від екрану близькість	Зовнішні джерела світла, які впливають на екран	Стомлення зорового аналізатора и ЦНС
Нервово-психічні перевантаження	Складність виконання роботи, тривалість роботи на ЕОМ (більше 8 годин)	Стомлення ЦНС, стомлення організму
Перевантаження зорового аналізатора	Особливості технологічного процесу	Вплив на ЦНС
Наявність рентгенівського, інфрачервоного, ультрафіолетового випромінювання	ЕЛТ	Вплив на кожен покрив, ЦНС, деякі інші органи людини

В сучасних умовах навального розвитку виробництва, тенденції до урбанізації, новітніх технологічних рішень особливу увагу необхідно приділяти охороні навколишнього природного середовища та охороні праці. Особливою цінністю повинні стати не максимізація прибутку або збільшення виробітку, а здоров'я і життя людини, екологічна чистота навколишнього середовища. Це комплексна проблема, тому для рішення задач охорони праці необхідно об'єднатися спеціалістам різноманітних спеціальностей.

Розробка методів прогнозування можливих шкідливих виробничих факторів, а також із впливу на здоров'я людини і навколишнього природного

середовища, у майбутньому допоможе запобігти ряду серйозних екологічних проблем. На основі прогнозів, спеціалісти в області хімії і біологічної інженерії, розробки нових виробничих технологій зможуть своєчасно розробити заміну процесу, що завдає шкоду у теперішньому часі, або представляти загрозу життю, здоров'ю людини і навколишньому середовищу в майбутньому. Об'єктом розгляду є відділ бухгалтерії розташований на другому поверсі двоповерхового цегляного корпусу. У секторі відділу стоять 2 персональних комп'ютери з моніторами. Стелі і стіни покриті будівельними матеріалами, що мають можливість відбивати світлові хвилі, підлога азбоцементною плиткою. Площа на одного працівника складає $7,5 \text{ м}^2$, що відповідає нормі затвердженої в ДНАОП 000-1.31-98 – не менше 6 м^2 . Висота помешкання 3 м. У такий спосіб обсяг помешкання на одного працюючого складає $22,5 \text{ м}^3$, норма (ДНАОП 000-1.31-99) – не менше 20 м^3 . Помешкання відділу бухгалтерії відноситься до категорії без підвищеної небезпеки поразки електричним током II. Облікова і розрахункова робота виконується на такому устаткуванні: персональна ЕОМ, телефони, принтер, модем.

4.2. Напрацювання заходів щодо зменшення дії вторинних факторів ураження, забезпечення життєдіяльності об'єкта у НС

Забезпечення безпечної життєдіяльності у НС базується на комплексі організаційних, інженерно-технічних заходів і засобів, спрямованих на збереження життя і здоров'я людини у всіх сферах її діяльності. Для цього необхідно: 1) прогнозувати та оцінити можливі наслідки; 2) заздалегідь спланувати заходи із запобігання та зменшення вірогідності виникнення НС і скорочення масштабів прояву результатів НС; 3) організація робіт в умовах НС та ліквідація її наслідків.

Необхідно заздалегідь планувати роботи необхідні для запобігання або зменшення можливості їх виникнення та скорочення масштабів наслідків для

забезпечення стійкої роботи об'єктів народного господарства в умовах НС. Для здійснення цих заходів важливим є набуття населенням умінь, навичок поведіння в умовах НС, що надалі сприятиме зменшенню негативних результатів, ліквідації наслідків надзвичайної ситуації. Отже, всі можливі дії у разі виникнення НС повинні бути заздалегідь чітко сплановані.

Кінцевий результат планування дій є документ - план, який повинен містити такі елементи: конкретні показники видів робіт, заходів, які треба провести в умовах НС та терміни виконання цих робіт. Важливим є перелік ресурсів, необхідних для виконання плану та зазначення конкретних обов'язків осіб, відповідальних за виконання кожного пункту плану; способи контролю за ходом його виконання.

Важливим є прогноз та оцінка можливих наслідків НС, які виникають в ході її розвитку і характеру її прояву. Для цього застосовують методи орієнтовного виявлення та оцінки обстановки, яка виникає в результаті стихійних лих, аварій і катастроф, воєнних конфліктів. Складність полягає в тому, що оцінка стану території, характеру і масштабу НС в умовах неповної і ненадійної інформації, дає можливість орієнтовно визначити характер і обсяг необхідних робіт з ліквідації її наслідків. На основі цього складають довгостроковий прогноз.

Такі прогнози сприяють забезпеченню стійкої роботи об'єктів народного господарства у надзвичайній ситуації. Під стійкістю роботи об'єктів народного господарства (ОНГ) розуміють спроможність протистояти руйнівному впливу вражаючих чинників НС і випускати продукцію в запланованому обсязі і номенклатурі, забезпечувати безпеку життєдіяльності робітників та службовців, а також здійснення можливості швидкого відновлення виробництва у випадку ушкодження об'єкта.

Крім цього, з точки зору забезпечення безпеки життєдіяльності робітників та службовців, а також населення, що мешкає поблизу об'єкта, важливе місце займають заходи з недопущення виникнення вторинних

вражаючих чинників - пожеж, вибухів, які можуть виникати як під впливом внутрішніх, так і зовнішніх причин.

Для підвищення стійкості роботи об'єкта у НС необхідно захистити робітників, службовців, та обмежити дії вторинних чинників. Для цього завчасно будують захисні споруди на підприємствах, де в технологічних процесах використовують вибухо- та пожежонебезпечні, токсичні і радіоактивні речовини. Важливо заздалегідь розробити режими роботи працівників в умовах зараження шкідливими речовинами, навчити персонал об'єкта діяти у НС.

Дуже важливо виключити або обмежити поразки від вторинних чинників при аваріях - пожежі, вибухи, завали споруд, поява токсичних, радіоактивних та інших шкідливих речовин. Проте в реальних умовах НС цих заходів може виявитися недостатньо і тому необхідні додаткові заходи, спрямовані на обмеження впливів вторинних небезпечних чинників.

До таких заходів можна віднести скорочення запасів СДОР, вибухо і пожежонебезпечних речовин до мінімуму і зберігання їх у захищених складах; застосування обладнання, яке виключає розлив токсичних, пальних і агресивних рідин. Безпечне розміщення складів деревини, отрутохімікатів, устрій протипожежних розривів і пожежних проїздів, наявність пожежних водойм і ємностей на об'єктах народного господарства та створення запасів засобів пожежогасіння; заглиблення у ґрунт технологічних комунікацій, ліній електропостачання - необхідні умови для запобігання проявів вторинних небезпечних чинників.

Висновки до розділу 4

В даному розділі проведено аналіз стану охорони праці та безпеки в надзвичайних ситуаціях у ТНТУ ім. І.Пулюя, що загалом свідчить, існуюча система відповідає і внутрішньому регламенту з питань охорони праці, і нормативно-законодавчим актам. У зв'язку з тим, що приміщення за ступенем вибухо- і пожежонебезпечності та вогнестійкості відповідає встановленим нормам, безпека у надзвичайних ситуаціях в установі гарантована. Планові заходи щодо пожежної безпеки розроблені та здійснені відповідно до законодавства України.

Розглянуті питання з безпеки у надзвичайних ситуаціях є актуальними у сучасних умовах та потребують додаткового впровадження на підприємстві.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Дохідна складова кошторису, тобто доходи, є дуже важливою в діяльності Університету, оскільки є основоположною для його функціонування та виконання свого призначення як навчального закладу.

Облік доходів відображається на рахунках, визначених планом рахунків бюджетної установи за категорією 7 "Доходи".

Облікові дані субрахунків аналізу зберігаються за кодом економічної класифікації в бюджетному році. Агентство відстежує всі отримані доходи, незалежно від джерела, на підставі первинних документів, отриманих або сформованих у бухгалтерії. Отримані бухгалтерські дані потім відображаються у фінансовій та статистичній звітності агентства.

Подібно до обліку доходів, для обліку витрат план рахунків державного сектору передбачає 8 категорій рахунків і відкриває відповідні рахунки.

Значну частину витрат будь-якої установи становлять її утримання та витрати науково-педагогічного та іншого персоналу, який забезпечує її нормальне функціонування.

Загальні понесені витрати потім відображаються в основному обліковому реєстрі - головній книзі.

Відображення витрат на цільовому рахунку здійснюється за методикою, визначеною Міністерством фінансів України, відповідно до нормативно-правових актів з її бухгалтерського обліку та за рахунок коштів за напрямом відповідних видатків фінансування згідно з затверджений бюджет агентства.

Політична ситуація в державі вимагає від керівників усіх рівнів нових підходів до управління діяльністю органів та організацій державного сектору, які фінансують свою діяльність з державного чи місцевих бюджетів. Ці методи спрямовані не лише на покращення якості надання послуг, а й на використання можливих засобів для мінімізації витрат і запобігання марнотратству.

З метою правильної організації даного напрямку роботи та вжиття необхідних заходів щодо вивчення видатків, які здійснюються бухгалтерією

установи, рекомендується прийняти комплекс заходів щодо систематизації інформаційно-аналітичного зведення облікових даних. Для цього можуть бути використані прийоми статистичної обробки даних, зокрема групування чи графічне відображення, а також методи бухгалтерського обліку – звітування за періодами чи операціями та надання розбивки витрат на діяльність за кожним джерелом у динаміці. період і порівняння з попередніми аналогічними періодами.

Хоча питання управлінського обліку в бюджетних установах фактично не закріплено на законодавчому рівні, фактично воно вирішується в кожній установі керівником установи або головною організацією.

Інтеграція функцій управлінського обліку та контролю дозволить суб'єктам господарювання не лише контролювати свої доходи та витрати, а й забезпечити їх якісне планування та можливість використання коштів не за цільовим призначенням у майбутньому. Інші статті видатків на забезпечення якості послуг, що надаються закладом.

Аналіз діяльності університету надає зовнішнім і внутрішнім користувачам необхідну інформацію для розгляду та прийняття відповідних управлінських рішень, а також дає розуміння бухгалтерських операцій, які виходять за рамки простого фіксування факту отримання або виплати коштів.

Враховуючи специфіку ТНТУ, основною метою аналізу є виявлення резервів зниження витрат на їх діяльність. Вивчаючи діяльність агентства, необхідно пам'ятати, що Законом про бюджет України визначено перелік послуг, від яких агентство може отримувати дохід. Власні надходження установи, визначені її установчими документами, мають відобразитися у статтях доходів кошторису та визначатися статті видатків за такими надходженнями. Кошти, отримані з джерел, не передбачених Законом про бюджет України, фактично є комерційною діяльністю та оподатковуються в порядку, передбаченому Законом про податки України.

З огляду на вищевикладене, аналіз діяльності установи доцільно здійснювати шляхом вивчення сукупності показників надходжень та видатків

коштів на основі затвердженого кошторису та з урахуванням даних, відображених у фінансовій звітності установи. показники своєї діяльності та основні облікові документи.

Перевірка фінансово-господарської діяльності виражається в перевірці та оцінці достовірності бухгалтерського обліку, сумлінності бухгалтерських операцій, пов'язаних з обліком доходів і оформленням витрат, вивчення використання бюджетних коштів тощо.

Аудит ефективності перевіряє робочі механізми, такі як своєчасність, повнота та відповідність витрат бюджетних надходжень, раціональне використання коштів керівниками та внутрішній контроль за рухом персоналу всередині організації.

Аналіз та розрахунок показують, що у 2020 році всі видатки агентства оплачені на 100% від встановленого розміру, а найбільшу питому вагу в структурі витрат становлять витрати на оплату праці – 44,23%. Сума процентних значень становить 53,96%

У 2021 році заклад недофінансований на суму 178080 гривень, але всі видатки, необхідні для діяльності закладу, сплачені в повному обсязі.

Сума зборів у 2022 році зросла на 888 440 гривень і всі збори сплачені в повному обсязі. Слід зазначити, що спостерігаються позитивні тенденції у застосуванні методів управлінського обліку, зокрема зміни в навчальному процесі та, як наслідок, оптимізація витрат на послуги ВНЗ.

Аналіз розрахункових показників розподілу використання енергетичних ресурсів та інших комунальних послуг показує, що вони поступаються лише витратам на оплату праці

Аналіз наведених даних показує, що доходи, які агентство отримує з бюджету та власні доходи від надання послуг, забезпечують його роботу на належному рівні. Наразі він справляється зі своїми зобов'язаннями, але керівництву варто звернути увагу на розширення фізично-технічної бази закладу та оновлення основних засобів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. S. Spivak, T. Korolyuk, I. Spivak, S. Krepych, B. Nita and R. Brukhanskyi, "Construction of a Conceptual Model of the Accounting and Analytical System of Report Formation Under IFRS," *2023 13th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT)*, Wrocław, Poland, 2023, pp. 206-210, doi: 10.1109/ACIT58437.2023.10275676.
2. S. Spivak, S. Krepych, I. Spivak, R. Brukhanskyi and U. Tkach, "Analysis of Tax Burden in Ukraine in the Context of European Integration," *2021 11th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT)*, Deggendorf, Germany, 2021, pp. 385-388, doi: 10.1109/ACIT52158.2021.9548630.
3. S. Spivak, I. Spivak and S. Krepych, "Estimating the Competitiveness Level of Enterprises Based on the Functional Effectiveness Model," *2020 10th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT)*, Deggendorf, Germany, 2020, pp. 662-665, doi: 10.1109/ACIT49673.2020.9208969.
4. Бондаренко Н. М. Сучасні підходи до сутності доходів і видатків бюджетних установ // Економіка та суспільство: електр. фах. вид. 2020. №8. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/8_ukr/119.pdf.
5. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік: облікова політика і план рахунків, стандарти і кореспонденція рахунків, звітність: посібник для студентів вузів. / Ф.Ф. Бутинець, Н.М. Малюга, – Ж.: Рута, 2012. – 53 с.
6. Ворона Ю. В. Удосконалення обліку, аналізу і аудиту необоротних активів у бюджетних установах / Ю. В. Ворона // Фінансові ринки і цінні папери. – 2012. – № 23 – С.36–40.
7. Дейкало Л. Є. Взаємодія органів Казначейства України з розпорядниками бюджетних коштів державного бюджету, шляхи вдосконалення // Ефективна економіка: електр. наук. фах. вид. 2015. №1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3746>.

8. Дудченко Н. І. Удосконалення обліку, аналізу і аудиту розрахунків з оплати праці в бюджетних установах / Н. І. Дудченко // Фінансові ринки і цінні папери. – 2019. – № 15. – С. 24-28.
9. Закон України «Про охорону праці» у редакції від 21.11.02р. №229-VI. [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
19. Карпенко Н. Г. Завдання та порядок відображення в обліку видатків бюджетних установ // Молодий вчений: наук. журн. 2020. №5 (45). URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/6.3/154.pdf>.
20. Королюк Т. Сутність, значення та обліково-інформаційне забезпечення процесу контролінгу / Т. Королюк, С. Співак // Галицький економічний вісник. — Т. : ТНТУ, 2022. — Том 78-79. — № 5-6. — С. 58–64.
21. Королюк Т. М. Облік в управлінні підприємством в умовах цифрової економіки / Королюк Тетяна Миколаївна, Співак Сергій Михайлович, Ратинський Вадим Віталійович // ГЕВ. — Т. : ТНТУ, 2023. — Том 85. — № 6. — С. 88–96.
22. Крупко М. П. Державний фінансовий контроль доходів і витрат суб'єкта державного сектора на прикладі Сварицевицької сільської ради // Молодий вчений: наук. журн. 2020. №5 (45). URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2020/5/143.pdf>.
23. Кундеус О., Білоус О. Трансформація бухгалтерського обліку в умовах цифрової економіки. // Галицький економічний вісник. 2023. Том 84. № 4. С. 56-61. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.04.056
24. Методичні рекомендації щодо облікової політики суб'єкта державного сектору: наказ Міністерства фінансів України від 23.01.2015 №11 // Бухгалтерський облік / Міністерство фінансів України. URL: <https://minfin.gov.ua/news/buhgalterskij-oblik/buhgalterskij-oblik-uderzhavnomu-sektori>.

25. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2010 № 1629 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0095-11>.

26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 135 «Витрати»: наказ Міністерства фінансів України від 18.05.2012 № 568 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0903-12>.

27. Облік у бюджетних установах: Навчальний посібник / Артюх О.В., Максимова В.Ф., Черкашина Т.В. – Одеса: ОНЕУ, Ротапринт, 2013. – 264 с.

28. Олійник О.В. Економічний аналіз: Практикум для студентів. / О.В.Олійник.– Житомир: «Рута», 2015. – 496 с.

29. Петренко С.В. Якість бухгалтерського обліку як об'єкт оцінки інформаційного забезпечення внутрішнього контролю / С.В.Петренко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2018. – № 2. – С. 26-31.

30. Питання оплати праці працівників державних органів: постанова Кабінету Міністрів України від 18.01.2020 №15 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/15-2020-п>.

31. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI // [Електронний ресурс]: - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.=275-17>.

32. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

33. Про затвердження Змін до Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету: наказ Міністерства фінансів України від 01.03.2013 №348 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0354-13>.

34. Про затвердження Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету та Інструкції щодо застосування класифікації кредитування бюджету: наказ Міністерства фінансів України від 12.03.2012

№333 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0456-12>.

35. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі: наказ Міністерства фінансів України від 31.12.2013 №1203 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14/page>.

36. Про затвердження Порядку складання фінансової, бюджетної та іншої звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів: наказ Міністерства фінансів України від 24.01.2012 №44 <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0196-12>.

37. Ратинський В.В., Співак С.М. Синькевич Н.І. Розвиток економічного аналізу в Україні в контексті цифрової економіки. Електронний журнал "Ефективна економіка". - №7. 2023. С. 1-16.

38. Свірко С. В. Організація управлінського обліку в бюджетних установах: етап постановки та його складові // Фінанси, облік і аудит: зб. наук. пр. 2014. Вип. 2. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Foa_2014_2_20.

39. Скоморохова С. Ю. Особливості аналізу доходів бюджетних установ // Кримський економічний вісник. 2012. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5553/1/1.pdf>.

40. Співак С. Управління конкурентоспроможністю підприємства в сучасних умовах [Електронний ресурс] / Сергій Співак // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2014. — Вип. 1 (10). — С. 287-293. — Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2014/14ssmvsu.pdf>.

41. Співак С. Роль комп'ютерних програм для аналізу фінансово-господарського стану підприємства [Електронний ресурс] / Сергій Співак,

Ірина Дідик, Тарас Скурський, Ольга Житко // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2021. — Вип. 2 (25). — С. 702-707. — Режим доступу: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21ssmgsp.pdf>

42. Співак С. Діджиталізація процесів бухгалтерського обліку [Електронний ресурс] / Сергій Співак, Діана Панчишин, Михайло Скочиляс, Катерина Яремчук // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2021. — Вип. 2 (25). — С. 113-119. — Режим доступу: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21ssmpbo.pdf>

43. Співак С. М. Оцінка та управління ризиками як інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємства – 2020. – с. 159-162. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/11/2020-4t3-27.pdf>

44. Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами: наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2015 №1219 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0086-16>.

45. Юрченко О. Б. Організація обліку видатків бюджетних установ за новою економічною класифікацією та їх відображення у звітності // Національний лісотехнічний університет України : збірник науковотехнічних праць. 2013. вип. 23.15. URL: http://nltu.edu.ua/nv/Archive/2013/23_15/283_Jur.pdf.